

Conceptnota

Integraal jeugdbeleid 2009-2012

(Op)Groeien in Teylingen

**Teylingen
November 2008**

Voorwoord

Opvoeden is een werkwoord

Opvoeden gebeurt door ons allemaal. Door ouders, maar ook door school, (sport)vereniging, buren, kortom door ons allemaal. We zijn allemaal een rolmodel voor onze jeugd. Dit is niet vrijblijvend! De jeugd heeft de toekomst, maar we zijn als volwassenen verplicht hen die kansen ook te geven.

Dat is soms balanceren op een smal koord. Ook de jeugd moet van zijn fouten kunnen leren, maar hoeveel vrijheid krijgt ze om fouten te maken? Want wat mag wel en wat mag niet? Jeugd en alcohol of drugs, dat kan dus niet! Aan de andere kant moet de jeugd ook de kans krijgen zichzelf te ontwikkelen, eigen verantwoordelijkheid te nemen om tot een verstandige volwassene uit te groeien. Daarvoor moeten we als gemeente, als scholen, als (sport)verenigingen, als consultatiebureau, als artsen, als buren, kortom als omgeving van de jeugd, de handen ineenslaan. Samenwerken om een klimaat te creëren waarin de jeugd alle kansen krijgt, de ruimte krijgt om zichzelf te zijn en fouten te maken. Wij dienen met zijn allen als vangnet en buffer.

Deze nota is opgesteld om de uitgangspunten voor dat vangnet vast te leggen. Maar dan... na vaststelling nota in de kast en verder over tot de orde van de dag? Dus niet! Als de raad instemt met deze nota, worden bijeenkomsten georganiseerd waarbij iedereen (ook de jeugd!) mee kan praten over hoe we er samen voor zorgen dat de jeugd ook echt de toekomst krijgt die zij verdient.

W.Th. Hollart
Wethouder Welzijn en Sport

S.W.J.G. Schelberg
Burgemeester

Samenvatting

Kinderen groeien op tot volwassenen. In de jeugd wordt de basis voor het verdere leven gelegd. Om kinderen zich te laten ontwikkelen tot verantwoorde volwassenen hebben zij ondersteuning nodig en een inspirerende omgeving. Het gezin is hierbij van grote waarde en vormt de basis. Het opvoeden van kinderen is dan ook primair een taak van de ouders: zij zijn verantwoordelijk voor (de opvoeding van) hun eigen kinderen. De kansen voor de jeugd liggen in werk, inkomen en maatschappelijke participatie. Hierbij staat de jeugdvaart centraal. De levensloop van een kind is leidend voor de inrichting van het jeugdbeleid, waarbij het beleid de behoeften van de jeugd in elke levensfase moet volgen en niet andersom.

Wij willen met ons jeugdbeleid bereiken, dat de Teylingse jeugd kan opgroeien in een stimulerende en veilige omgeving. Zo kunnen zij uitgroeien tot volwassenen, die zelf de verantwoording nemen voor het sociale klimaat en hun deelname daaraan.

De kernpunten binnen het jeugdbeleid zijn:

1. Een kind groeit op in een veilige omgeving.
2. Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen.
3. De jeugd participeert binnen de samenleving.
4. Het kind staat altijd centraal.

Wij hebben een regierol gekregen om het welzijn van de burgers, waaronder ook de jeugd, te waarborgen. Om dit waar te kunnen maken, vraagt dit van ons een actieve, slagvaardige en daadkrachtige houding.

Omdat wij de Teylingse jeugd alle kansen willen geven, is samenwerking met de vele partijen (zoals de voorzieningen op sport-, gezondheids-, onderwijs-, zorg en veiligheidsgebied) noodzakelijk. Dit betekent dat wij een duidelijk beeld van de rol en taak van deze partners moeten hebben. Dit vereist daardoor, naast inzicht in onze eigen rol, ook inzicht, een kritische blik en kennis van zaken van deze partners. Door de veranderende maatschappij (landelijk met een lokale weerslag), de veranderende wetgeving en verwachtingen verandert onze rol continu. Ook wij moeten, als regisseur van het jeugdbeleid, de komende jaren gebruiken om te groeien in deze nieuwe rol. Daarom is een nieuw jeugd- en jongerenbeleid van belang.

De jeugdnota "(Op)Groeien in Teylingen 2009-2012" is op basis van zogenoemde jeugdvelden beschreven. De jeugdvelden zijn **Opvang, Onderwijs en werk, Opvoeden en beschermen, Gezondheid, Vrije tijd, Veiligheid en Wonen**.

Deze jeugdvelden beschrijven een ononderbroken ontwikkelingslijn van 0 tot 23 jaar waarbij een sluitende keten van zorg, opvang, activiteiten en ondersteuning moet worden gerealiseerd. In de praktijk spreekt men van de doorgaande lijn. In beginsel krijgen de jeugd en ouders alleen te maken met algemene voorzieningen welke een belangrijke ondersteuningsstructuur bieden bij het opgroeien.

In Teylingen woonden op 1 januari 2008 10.856 jeugdigen in de leeftijd 0 tot en met 23 jaar. Dit was 30,7% van de totale Teylingse bevolking. Over het algemeen gaat het goed met het overgrote deel van de jeugd en jongeren in Teylingen. De jeugd kan meekomen en ondervindt geen of weinig obstakels in de doorgaande lijn. De voorzieningen zijn prima in orde: er is voldoende keuze en eigenlijk is alles binnen de gemeentegrenzen te vinden. Maar een kleine minderheid ondervindt wel obstakels. Daar waar knelpunten aanwezig zijn of worden verwacht, wordt de komende jaren inzet gepleegd.

De komst van de WMO maakt dat het welzijnbeleid (met als onderdeel het jeugdbeleid) met andere ogen bekeken moet worden. Door de komst van de WMO krijgt het jeugdbeleid andere accenten. Hiervoor is het noodzakelijk dat ouders en jeugd (meer) actief worden (actief burgerschap) en dat voorkomen wordt dat zij in problemen geraken zodat hun doorgaande lijn afneemt (preventie). Wij moeten zorgen dat er een samenhangend stelsel komt van voorzieningen voor ouders en jeugd die niet in staat zijn zelf of zonder hulp van anderen te participeren. Daarnaast heeft het Rijk met de komst van het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin de ambities voor het jeugdbeleid en jeugdzorg nadrukkelijker op de politieke agenda gezet.

Wij hebben voor de komende vier jaar doelen gesteld voor de jeugd van 0-23 jaar:

Opvang, onderwijs en werk

- Voldoende kinderopvang;
- Voorkomen en bestrijden van ontwikkelingsachterstanden voor een zoveel mogelijk gelijkwaardige start op de basisschool;
- De jeugd krijgt voldoende kans op een brede ontwikkeling;
- Minder kinderen met een achterstand in het basisonderwijs;
- Passend onderwijsaanbod en zoveel mogelijk dichtbij huis;
- Goede samenwerking tussen sport-, culturele- en kinderopvangorganisaties met de scholen;
- Verminderd schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten;
- Behalen van een startkwalificatie stimuleren en kans op werk voor de jeugd vergroten.

Opvoeden en beschermen

- De jeugd krijgt alle kansen om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen;
- De jeugd kan veilig opgroeien. Hiervoor is adequate zorg aan kinderen en hun ouders beschikbaar;
- Een goede opgroei- en opvoedingsondersteuning is beschikbaar en laagdrempelig;
- Ouders en de jeugd in staat stellen informatie en hulp te krijgen;
- Het bieden van informatievoorziening aan de jeugd en ouders;
- Vroegtijdige signalering van problemen bij de jeugd realiseren waarna zorg op maat wordt ingezet.

Gezondheid

- Jeugdigen kunnen gezond opgroeien en gezond gedrag wordt bevorderd;
- Gezondheidsproblemen bij de jeugd worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en hierop wordt zonnodig actie ondernomen;
- Alcoholmatiging wordt bevorderd waardoor de negatieve effecten van alcoholgebruik worden verminderd.

Vrije tijd

- De jeugd kan aanspraak maken op voldoende en veilige, op de leeftijd afgestemde speelruimten in de buitenruimten;
- Speelruimte is een belangrijk en integraal onderdeel bij de bestemmingsplannen waarbij zorg en aandacht is voor de diverse leeftijden van de jeugd;
- De jeugd kan aanspraak maken op diverse vrijetijds mogelijkheden op allerlei gebieden zoals spelen, sport, cultuur en participatie welke bijdragen aan hun ontwikkeling;
- De jeugd tot 12 jaar kan voor het open jeugd- en jongerenwerk aanspraak maken op een activiteiten aanbod binnen de eigen woonkern, voor de jeugd vanaf 12 jaar is een aanbod in Teylingen beschikbaar;
- Het professionele jongerenwerk draagt bij aan de ontwikkeling van de jeugd door toegankelijke en op de vraag afgestemde activiteiten waarbij de jeugd een actief aandeel heeft en medeverantwoordelijkheid krijgt;
- De jeugd wordt betrokken bij de besluitvorming rond onderwerpen die hen aangaan (jongerenparticipatie).

Veiligheid

- De jeugd moet veilig kunnen opgroeien. Dit betreft de veiligheid thuis, de (kinder)opvang en in de wijk. Voor de persoonlijke veiligheid, verwijzen wij naar de doelen in hoofdstuk 3;
- We streven naar veilige buitenruimten, verkeersveiligheid en een veilig sociaal klimaat om in op te groeien;
- Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit wordt gezamenlijk met politie, het jongerenwerk en het AMW (JPP) opgepakt en zoveel mogelijk voorkomen;
- Overlastveroorzakende jeugd en criminele jeugd wordt vroegtijdig gesignaleerd. Zo wordt voorkomen dat zij (verder) afglijden.

Wonen

- Jongeren van 18-23 jaar zo veel mogelijk voorzien in hun behoefte aan woonruimte in Teylingen en de regio.

Om deze doelen te bereiken is per jeugdveld aangegeven wat wij hiervoor willen doen.

De voorstellen voor het beleid en de concrete acties die hieruit voortvloeien, vragen geen structureel budget extra voor het jeugdbeleid voor de periode van 2009-2012. De ingeslagen weg wordt voortgezet. Als aanvullende financiering noodzakelijk is voor de geformuleerde acties, dan wordt dit de komende jaren aan het college en indien noodzakelijk aan de raad voorgelegd.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	8
Hoofdstuk 2	Opvang, onderwijs en werk	12
2.1	Inleiding	12
2.2	Taak gemeente	12
2.3	Ontwikkelingen en huidige situatie in Teylingen	12
2.4	Knelpunten	15
2.5	Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?	16
2.6	Conclusie	17
Hoofdstuk 3	Opvoeden en beschermen	18
3.1	Inleiding	19
3.2	Taak gemeente	19
3.3	Ontwikkelingen en huidige situatie in Teylingen	19
3.4	Knelpunten	24
3.5	Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?	25
3.6	Conclusie	26
Hoofdstuk 4	Gezondheid	27
4.1	Inleiding	27
4.2	Taak gemeente	27
4.3	Ontwikkelingen en huidige situatie in Teylingen	27
4.4	Knelpunten	29
4.5	Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?	29
4.6	Conclusie	29
Hoofdstuk 5	Vrije tijd	30
5.1	Inleiding	31
5.2	Taak gemeente	31
5.3	Ontwikkelingen en huidige situatie in Teylingen	31
5.4	Knelpunten	34
5.5	Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?	37
5.6	Conclusie	37
Hoofdstuk 6	Veiligheid	38
6.1	Inleiding	38
6.2	Taak gemeente	38
6.3	Ontwikkelingen en huidige situatie in Teylingen	38
6.4	Knelpunten	40
6.5	Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?	41
6.6	Conclusie	41
Hoofdstuk 7	Wonen	42
7.1	Inleiding	42
7.2	Taak gemeente	42
7.3	Relevante beleidsnotities	42
7.4	Huidige situatie in Teylingen	42
7.5	Knelpunten	43
7.6	Wat willen we bereiken voor de jong volwassene van 18 tot 23 jaar?	43
7.7	Conclusie	43
Hoofdstuk 8	Financiën	44
8.1	Inleiding	44
8.2	Ingezette middelen gemeentebegroting 2008	45
8.3	Nieuw beleid	46

Literatuurlijst

Bijlagen

- Bijlage I: Overzicht aanbod per jeugdveld
- Bijlage II: Actieplan Alcohol en jeugd Teylingen
- Bijlage III: Actieplan Jeugd Holland Rijnland 2008

Hoofdstuk 1 Inleiding

Kinderen groeien op tot volwassenen. In de jeugd wordt de basis voor het verdere leven gelegd. Een kind heeft recht op een goede ondersteuning bij zijn ontwikkeling tot volwassenheid. Ieder kind moet de kans krijgen op te groeien in een geborgen opvoedingsomgeving. Primair ligt die taak bij de ouders. Zij worden geacht goed ouderschap te tonen zodat hun kinderen zich ontwikkelen tot goede burgers in de samenleving. Ouders en kinderen dragen daarbij een eigen verantwoordelijkheid. Naarmate kinderen ouder worden, mag de omgeving het kind sterker aanspreken op deze verantwoordelijkheid. Zo hebben kinderen naast rechten ook plichten voor hun eigen ontwikkeling.

Anleiding tot het schrijven van deze nota

De ontwikkelingen en de vele jeugdigen in Teylingen vragen om een visie waarin het jeugdbeleid voor de komende vier jaar is verwoord. Daarbij is het rijks- en provinciebeleid van sterke invloed op het lokale jeugdbeleid. Door de totstandkoming van de jeugdnota moet duidelijkheid bereikt worden over de reële gemeentelijke ambities en de concrete acties om deze ambities in de komende vier jaar te verwezenlijken.

Door jeugdbeleid vast te stellen bieden wij in de eerste plaats kansen, maar bepalen wij ook de grenzen in het belang van de kinderen, ouders en samenleving als geheel.

Doel

Wij willen met ons jeugdbeleid bereiken, dat kinderen en jongeren kunnen opgroeien in een stimulerende en veilige omgeving en kunnen uitgroeien tot volwassenen. Zo kunnen zij uitgroeien tot volwassenen, die zelf de verantwoording nemen voor het sociale klimaat en hun deelname daaraan. Het beleid is gericht op het voorkomen van problemen. Speciale aandacht gaat uit naar die kinderen of jongeren die vanwege hun situatie niet kunnen voldoen aan de eisen die de maatschappij aan hen stelt.

Kernpunten:

- 1 Een kind groeit op in een stimulerende en veilige omgeving.**
Dit geldt zowel voor het gezin, de wijk, de school als voor overige voorzieningen.
- 2 Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen.**
Waar nodig worden ouders hierin ondersteund en in uiterste gevallen wordt ingegrepen.
- 3 De jeugd participeert binnen de samenleving.**
Kinderen en jongeren zitten op school of werken. Zij zijn actief in hun vrije tijd en hun leefomgeving is zodanig ingericht dat er rekening met hen wordt gehouden.
- 4 Het kind staat altijd centraal.**
Er wordt op allerlei terreinen binnen en buiten de gemeente rekening gehouden met de behoefte van het kind en de levensfase waarin het zich in bevindt met de daarbij horende behoeften om zich te ontwikkelen tot een zelfstandig individu.

Als we de jeugd centraal stellen, betekent dat voor de inrichting van het jeugdbeleid dat de leefwereld van het kind gekend en bekend moet zijn. Met kennis over de kinderen en de opvoeders, kunnen wij invulling geven aan onze taken en de regie voeren.

Rol van de gemeente

Jeugdbeleid bestrijkt een groot aantal jeugdvelden die allemaal onderling hun samenhang hebben. Hierbij kan gedacht worden aan het speeltuinbeleid, verkeersveiligheid, veiligheid en jeugdcriminaliteit. Effectief jeugdbeleid vraagt om een samenhang van beleid en uitvoerende activiteiten. Dit stelt verwachtingen aan iedereen binnen de eigen organisatie. Op een aantal onderwerpen is de komende tijd een sterke integrale samenwerking noodzakelijk:

- De aanpak van jeugdoverlast en criminaliteit;
- Passend onderwijs;
- De realisatie van het Centrum voor Jeugd en Gezin;
- De uitwerking van het convenant ketenaanpak;
- De verbetering van de buitenruimten en speelterreinen;
- Realisatie van nieuwe wijken zoals Nieuw Boekhorst of Hooghkamer, waarbij aandacht moet zijn voor de buitenruimten voor de jeugd en woonruimte voor starters.

Uitgangspunt moet zijn dat als het jeugd betreft, deze doelgroep er actief bij betrokken wordt.

Wij hebben de taak om het welzijn van de burgers, waaronder ook de jeugd, te waarborgen. Om dit waar te kunnen maken, vraagt van ons een actieve houding. Dit betekent slagvaardig en

daadkrachtig uitvoering geven aan onze regierol. Dit betekent ook een duidelijke opvatting over de rol en taak van voorzieningen en partners in het veld. Dit vereist, naast inzicht in onze eigen rol, ook inzicht, een kritische blik en kennis van zaken van dit veld. Wij subsidiëren diverse organisaties die activiteiten organiseren die bijdragen aan onze beleidsdoelen.

In 2008 was € 611.882,- beschikbaar voor het jeugd- en jongerenbeleid binnen het Programma Welzijn. Dit is inclusief het peuterspeelzaalwerk, de opvoedingsondersteuning, het Jongeren Preventie Project (JPP), de subsidie voor jeugdleden van muziekverenigingen, het Kunstmenu, het Platform Cultuureducatie en de subsidie voor de jeugdleden van de binnensportverenigingen. Dit is exclusief de financiële middelen voor de buitensport en de bibliotheek, die ook van belang zijn voor de ontwikkeling van kinderen.

Doelgroep

De doelgroep in deze jeugdnota is de Teylingse jeugd in de leeftijd van 0 t/m 23 jaar. Alleen als de gegevens tussen de woonkernen aanwijsbaar verschillen en een andere aanpak of actie vereist is, wordt hiervan afgeweken. De jeugd met een verstandelijke of lichamelijke handicap wordt niet apart beschreven in deze nota. We gaan er van uit dat zij óf gebruik kunnen maken van het bestaande reguliere vrije tijds-, scholings- en zorgaanbod waar ook niet-gehandicapten gebruik van maken óf dat zij gebruik maken van het aanbod dat speciaal voor hen aanwezig is.

De jeugd in Teylingen

De leeftijdsopbouw van de Teylingse jeugd is als volgt:

	0-4 jaar		4-12 jaar		12-16 jaar		16 t/m 23 jaar		Totaal	
	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m
Sassenheim	366	322	741	732	382	360	748	667	2.237	2.081
Warmond	76	77	246	194	126	114	242	205	690	590
Voorhout	468	425	1.095	991	500	462	694	623	2.757	2.501
Totaal	910	824	2.082	1.917	1.008	936	1.684	1.495	5.684	5.172

Tabel 1: de leeftijdsopbouw van de Teylingse jeugd in de leeftijd 0 t/m 23 jaar opgedeeld per woonkern per 1-1-2008.

In Teylingen wonen per 1 januari 2008 10.856 jeugdigen in de leeftijd 0 tot en met 23 jaar. Dit is 30,7% van de totale Teylingse bevolking. Over enkele jaren is de groep tieners in Teylingen erg groot. CBS-onderzoek laat zien dat het aantal jongeren tot 29 toeneemt tot 2015 om daarna af te nemen. Ook al daalt het percentage jongeren in Teylingen, in vergelijking met de regionale en provinciale cijfers houdt Teylingen op de middellange termijn een hoog percentage jongeren van 0 tot 17 jaar. Zo daalt het percentage jongeren van 0-17 jaar in de regio van 21,5 naar 19,4 maar in Teylingen daalt het van 24,6 naar 21,3 in 2020. Het percentage jongeren in de leeftijd van 5-15 jaar is landelijk 6,1% maar in Teylingen 7%.

Jeugdbeleid

De gemeentelijke ondersteuning aan ouders krijgt vorm in het *algemene* jeugdbeleid. Het doel is dat kinderen en jongeren in de gemeente kunnen spelen, sporten, uitgaan en recreëren en zich cultureel kunnen ontplooiën. De jeugd moet plezierig kunnen wonen, leren en werken. In beginsel krijgen alle jeugdigen (en ouders) te maken met *algemene* voorzieningen op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, wonen, welzijn en veiligheid zoals peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, speelmogelijkheden, jeugd- en jongerenwerk, sport, cultuur, onderwijs en huisvesting. Deze vormen van voorzieningen bieden een belangrijke ondersteuningsstructuur voor ouders en jeugdigen. De werkzame beroepskrachten en vrijwilligers kunnen als vraagbaak en steunpilaar fungeren. Voor een aantal van deze voorzieningen zijn wij als gemeente verantwoordelijk. Dit geldt onder andere voor de jeugdgezondheidszorg en de welzijnsvoorzieningen zoals het jeugd- en jongerenwerk. Over andere voorzieningen, zoals het onderwijs of de kinderopvang, hebben wij minder of geen zeggenschap. We hebben hier echter wel de regietaak. Deze bestaat bijvoorbeeld uit het bevorderen van aanbod, onderlinge samenwerking en afstemming.

Tegelijkertijd mogen we onze ogen niet sluiten voor de wereld om ons heen: verontrustende berichten in de krant over kindermishandelingen, krantenartikelen over overlast en vandalisme, symposia over allerlei problemen rond de jeugd zoals alcohol, drugs, ongezonde leefstijl, spijbelaars en gezinsdrama's. Ongeveer 15% van de jeugd loopt een groter risico om op weg naar volwassenheid achterop te raken. Wij hebben een wettelijke taak gekregen om preventief in te zetten op de ondersteuning van de jeugd en hun ouders in Teylingen, om problemen te voorkomen. Van ons wordt verwacht dat voor ouders een sluitend aanbod met op preventie gerichte opvoedings-, opgroei- en gezinsondersteuning beschikbaar is. Dit heet het *preventieve* jeugdbeleid.

Doel van het preventieve jeugdbeleid is het creëren van kansen, ontwikkelingsmogelijkheden en het voorkomen van achterstanden. Het preventieve jeugdbeleid heeft 5 functies:

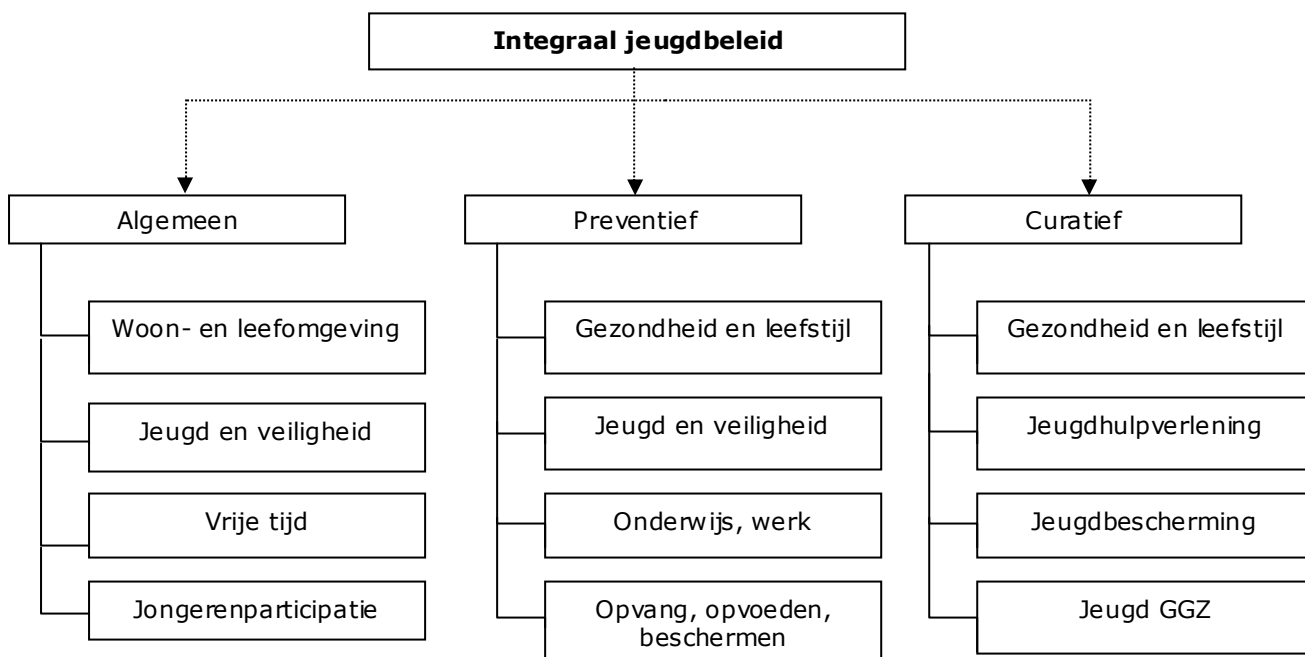
1. informatie en advies;
2. signalering;
3. toeleiding naar het hulpaanbod;
4. licht pedagogische hulp;
5. coördinatie van zorg op lokaal niveau.

Uit landelijk onderzoek is gebleken dat 15% van de jeugdigen problemen ervaren waarvan 5% met ernstige problemen in de jeugdzorg of het justitiële circuit terechtkomen. Deze schatting is niet per definitie van toepassing op Teylingen, maar kan wel als indicatie worden beschouwd:

Leeftijd	Totaal	85%	10%	5%
0-4 jaar	1.734	1.474	173	87
4-12 jaar	3.999	3.399	399	200
12-16 jaar	1.944	1.652	194	97
16 t/m 23 jaar	3.179	2.702	317	159
Totaal	10.856 kinderen	9.227	1.083	543

Tabel 2: indicatie van de jeugd doelgroepen in Teylingen.

Tot slot kent men ook *curatief* jeugdbeleid. Hier gaat het bijvoorbeeld om jeugdhulpverlening, maatschappelijke opvang of verslaafdenzorg. Het doel is het oplossen van problemen en achterstanden van en met jeugdigen, voornamelijk op het gebied van zorg en hulpverlening. Het curatief jeugdbeleid bestaat uit de provinciale taken jeugdhulpverlening en -zorg, jeugdbescherming en de jeugd GGZ. Nieuw is dat de gemeente op dit terrein eigen verantwoordelijkheden en taken heeft gekregen op het gebied van jeugdgezondheidszorg en krijgt op het gebied van de jeugdhulpverlening. In deze nota wordt ingegaan op deze nieuwe taken.

Tabel 3: Integraal jeugdbeleid.

WMO en nieuw welzijnsbeleid

Met de invoering van de WMO wil het kabinet op een (financieel) beheersbare manier zorg en ondersteuning bieden aan mensen die dat echt nodig hebben. Het doel van de WMO is het bevorderen dat mensen "meedoen in de samenleving". Leefbaarheid, sociale cohesie, actief burgerschap en preventie nemen in de WMO een voornamere plaats in en dienen dan ook expliciet in het welzijns- en dus ook jeugdbeleid te worden opgenomen. Gemeenten moeten zorgen voor een samenhangend aanbod voor ondersteuning van hun inwoners die niet goed in staat zijn zelf of samen met anderen oplossingen te bewerkstelligen voor hun behoefte aan zorg. Dit kan ook gelden voor de jeugd en hun ouders. De inhoud van de WMO noopt het welzijnbeleid (met als onderdeel het jeugdbeleid) met andere ogen te (her)zien. Een herwaardering en herformulering is niet alleen wenselijk, maar zelfs noodzakelijk. In de voorliggende jeugdnota wordt hiervoor een aanzet gedaan voor de komende vier jaar.

Door de komst van de WMO krijgt het jeugdbeleid andere accenten. Hiervoor is wel nodig dat ouders en jeugd (meer) actief worden (actief burgerschap) en dat voorkomen wordt dat zij in problemen geraken zodat hun leefbaarheid afneemt (preventie). Wij moeten zorgen dat er een samenhangend stelsel komt van voorzieningen voor ouders en jeugd die niet in staat zijn zelf of zonder hulp van anderen te participeren.

Leeswijzer

De nota "(Op)Groeien in Teylingen 2009-2012" is beschreven aan de hand van jeugdvelden die door het ministerie van Jeugd en Gezin en de VNG worden aangegeven, namelijk:

1. Opvang, onderwijs en werk;
2. Opvoeden en beschermen;
3. Gezondheid;
4. Vrije tijd;
5. Veiligheid.

Daar is nog een zesde onderwerp aan toegevoegd, namelijk Wonen.

Alleen als wij een wettelijke taak hebben of invloed kunnen uitoefenen op het onderwerp worden deze in de hoofdstukken 2 tot en met 7 in de Teylingse situatie beschreven. Daarbij worden de landelijke, regionale en Teylingse ontwikkelingen geschetst. In hoofdstuk 8 staan de bestaande kosten benoemd, worden de verwachte kosten voor de toekomst geschetst en is het tijdspad van de nota en de bijhorende acties beschreven. Tot slot zijn relevante bijlagen toegevoegd.

Werkwijze

Met de jeugdvelden als uitgangspunt zijn gesprekken gevoerd met sleutelfiguren binnen Teylingen: professionals en vrijwilligers die werkzaam zijn in of verantwoordelijk zijn voor het aanbod binnen de onderwerpen. Ook is gesproken met de jeugd zelf in de vorm van vraaggesprekken op enkele basisscholen en in de jongerencentra. Gesprekken hebben plaatsgevonden met de ouderraad van het Rijnlands Lyceum, een kinderopvangorganisatie en een basisschool in Warmond. Tot slot is veel informatie gehaald uit schriftelijk materiaal. De concept jeugdnota is voor inspraak ter inzage gelegd en met het veld besproken.

Hoofdstuk 2 Opvang, onderwijs en werk

2.1 Inleiding

Bij het jeugdveld Opvang, onderwijs en werk is sprake van een logische verbinding. Door kinderopvang en onderwijs te koppelen ontstaat voor jeugdigen en ouders een doorgaande pedagogische lijn binnen een beperkt aantal voorzieningen. In de opvang wordt de jeugdige al voorbereid op school. En op school leren de jongeren vaardigheden die zij moeten gaan gebruiken in hun verdere leven en hun werk. De verantwoordelijkheid van de scholen en de opvangaanbieders ligt bij het *inhoudelijke* (scholings)aanbod en mogelijkheden. Het onderwerp "Veilige School" is opgenomen in hoofdstuk 6.

2.2 Taak van de gemeente

Kinderopvang en peuterspeelzalen

We hebben een eerstelijns toezichtstaak en een handhavingstaak gekregen vanuit de Wet op de Kindervang voor de kinderopvangvoorzieningen. We hebben geen wettelijke taak om peuterspeelzalen te realiseren. Wel moeten wij toezien op de implementatie van specifieke ondersteuningsprogramma's voor kinderen met een taal-, leer- en/of ontwikkelingsachterstand bij deze peuterspeelzalen (bijvoorbeeld Voor- en Vroegschoolse EducatieProgramma's).

Onderwijs

We hebben de wettelijk zorgtaak dat de Teylingse jeugd passend onderwijs kan volgen. Daarnaast moeten wij de leerplicht van 5-16 jarigen en de kwalificatieplicht tot 18-jarigen handhaven en toezicht houden op het schoolverzuim. De jeugd moet gestimuleerd worden het onderwijs niet te verlaten zonder een startkwalificatie. Van ons wordt verwacht dreigend schoolverzuim te voorkomen. Door het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en het Jongerenloket wordt aan onze gemeentelijke taken rond de leerplicht en het voortijdig schoolverlaten uitvoering gegeven.

Werk

Ten aanzien van werk hebben wij de taak gekregen ervoor te zorgen dat de jeugd een startkwalificatie behaalt op school. Mocht dit om allerlei redenen niet lukken, dan moeten deze jongeren toegeleid worden naar werk. Voorzieningen als het jongerenloket moeten hiervoor zorgen.

2.3 Ontwikkelingen en de Teylingse situatie

Kinderopvang en peuterspeelzalen

Door de kinderopvangtoeslag van het Rijk is de kinderopvang goedkoper geworden. Hierdoor is de vraag gestegen. Hoewel de peuterspeelzaal een goede ontwikkelingsomgeving is en blijft voor de jeugd is deze door de rijksbijdrage voor ouders financieel minder aantrekkelijk geworden. In mei 2008 heeft staatssecretaris Dijkema met de VNG afspraken gemaakt om de positie van peuterspeelzalen te verstevigen. Het is de bedoeling dat een wet wordt vastgesteld die de kwaliteit van peuterspeelzalen meer laat aansluiten op die van kinderopvangcentra. Bovendien wordt zo een samenwerking tussen peuterspeelzalen en kinderopvangcentra gestimuleerd. Gemeenten krijgen hierbij een belangrijke regierol. De wet moet op 1 januari 2012 in werking treden.

Doordat meer kinderen naar de kinderopvang gaan, is de taak van deze aanbieder verbreed: de kinderopvang heeft de afgelopen jaren niet alleen een opvangtaak maar ook een signalerende en verwijfsfunctie gekregen. De kinderopvangorganisaties zijn serieus met deze nieuwe taak bezig.

Voor ouders moeten optimale mogelijkheden met betrekking tot de combinatie van arbeid en zorg worden gerealiseerd. Daarom zijn scholen sinds augustus 2007 verplicht om voor-, tussen- en naschoolse opvang aan te bieden. Deze voorzieningen beogen het spanningsveld tussen de werktijden van ouders en de schooltijden van hun kinderen te verminderen.

Kinderopvang en peuterspeelzalen in Teylingen

De behoefte aan kinderopvang is de laatste jaren groter geworden. Dit is goed te zien aan de vele opvangmogelijkheden. Toch bestaan nog steeds wachtlijsten in Teylingen. Dit geldt voor de dagopvang en de naschoolse opvang. Hiervan verschilt Teylingen niet met de landelijke ontwikkelingen. In de Kadernota 2009-2012 staat dat de kwaliteit van de opvang van kinderen verder versterkt moet worden. Door goede opvang ontwikkelen kinderen zich beter en wordt het risico op taalachterstanden verminderd.

Binnen Teylingen wordt 40-45% van de jeugd in de leeftijd 2-4 jaar opgevangen en bereikt door de peuterspeelzalen. De rest van de jeugd bezoekt het kinderdagverblijf of wordt thuis opgevangen. Het fusietraject tussen de acht peuterspeelzalen (drie organisaties) in Teylingen wordt eind 2008 afgerond. Er is tot een fusie besloten om zo het bestaansrecht van de peuterspeelzalen minder kwetsbaar te maken en daardoor de terugloop van peuters beter op te kunnen vangen.

In het peuterspeelzaalwerk worden verschillende ambitieniveaus gehanteerd. In Teylingen is het tweede (= hoogste) ambitieniveau aanwezig. Dit ambitieniveau sluit meer aan bij het onderwijs door naast spelen, ontmoeten, ontwikkelen en signaleren, de peuters ook te ondersteunen bij eventuele ontwikkelingsachterstanden. Alle peuterspeelzalen zijn toegerust met een programma Voor- en Vroegschoolse Educatief (VVE), namelijk Peuterpraat.

Onderwijs

Combinatiefuncties

De ministeries van WVS en OCW stellen extra gelden beschikbaar voor het bevorderen van de samenhang tussen brede scholen, sport en cultuur. Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever maar werkzaam is voor twee of meer sectoren: in dit geval onderwijs, sport en/of cultuur. Met combinatiefuncties wordt de verbinding en samenwerking tussen sectoren versterkt. Hierdoor wordt het binnen- en buitenschoolse onderwijs-, sport en cultuuraanbod verrijkt en beter op elkaar afgestemd.

Onze gemeente ontvangt vanuit het Rijk maximaal € 146.836,- om 3,3 fte combinatiefunctie te realiseren. Dit bedrag is beschikbaar voor het eerste jaar van uitvoering. In de jaren daarna moeten wij 60% financieren en het Rijk 40%. In 2009 wordt onderzocht welke mogelijkheden in Teylingen aanwezig zijn en of en hoe de combinatiefunctie georganiseerd kan worden in 2010.

Maatschappelijke stages

Vanaf 2011 moeten alle leerlingen van het middelbaar onderwijs tijdens hun schooltijd een (maatschappelijke) stage lopen. Doel van de maatschappelijke stage is dat alle jongeren tijdens hun schooltijd kennis maken met én een onbetaalde bijdrage leveren aan de samenleving.

In de nota Vrijwilligersbeleid in 2008 – 2011 "Teylings Goud" wordt aanbevolen om:

- de komende jaren de maatschappelijke stage uit te voeren;
- het steunpunt vrijwilligerswerk de makelaarsfunctie te laten vervullen;
- de landelijke en regionale ontwikkelingen nauwlettend te volgen.

De implementatie van het beleid is ter hand genomen.

Voortijdig schoolverlaten

Jongeren moeten hun talent ontwikkelen. De samenleving heeft goed geschoolde mensen hard nodig. Het kabinet zet de aanval op schooluitval daarom hard in door samen met de partners in de regio's zoals de scholen en gemeenten. Met extra geld, extra acties en nieuwe convenanten met alle Regionaal Meld- en Coördinatiecentrum regio's (RMC's) wil het kabinet het aantal nieuwe schooluitvallers in 2012 halveren.

De gemeenten en de scholen in de regio Holland Rijnland willen in 2011 40% minder nieuwe voortijdig schoolverlaters. Daarom wordt gezamenlijk de uitval aangepakt. Hiervoor tekenden alle betrokken partijen een convenant met het ministerie van Onderwijs.

Speerpunten hierbij zijn onder andere:

- soepele overgang van vmbo naar mbo;
- versterken zorgstructuur in het mbo;
- extra begeleiding voor schoolverlaters uit het voortgezet onderwijs;
- versnelde doorverwijzing naar jongerenloket.

Onderwijs in Teylingen

Het basisonderwijsaanbod in Teylingen is toereikend. De gangbare richtingen (protestant christelijk, openbaar, bijzonder neutraal, katholiek) zijn allen aanwezig en de scholen zijn op fietsafstand bereikbaar. Voor het voortgezet onderwijs kunnen de jongeren onderwijs volgen op diverse niveaus (VMBO, HAVO etc).

De Teylingse jeugd kan, naast de ondersteuning op de school zelf en het RBL, ter voorkoming van uitval in het onderwijs een beroep doen op drie voorzieningen:

Rebound

Dit is een regionale samenwerking in de Duin- en Bollenstreek van de scholen in het voortgezet onderwijs. Hier komen leerlingen die ernstige (gedrags)problemen geven op hun eigen school en hierdoor niet meer goed scoren. Gedurende maximaal 3 maanden wordt gewerkt met een programma op maat om daarna een nieuwe start te maken (vaak is dit een terugkeer naar de eigen school). In 2007 heeft één jongere uit Teylingen een beroep gedaan op de Rebound.

Oriëntatiejaar

Dit is een voorziening voor werkloze jongeren en voortijdig schoolverlaters van 17 tot 23 jaar en biedt de mogelijkheid werkervaring op te doen en te oriënteren op verschillende beroepen en opleidingen. Jongeren kunnen (met behoud van een uitkering) vier dagen per week gedurende een periode van 2 maal 6 maanden werkervaring opdoen. In 2008 heeft tot nu toe één jongere uit Teylingen hiervan gebruik gemaakt. Een traject wordt gefinancierd door de gemeente waar de jeugdige woont.

Witte Poort

Leerlingen waarbij het even niet zo goed gaat op de regulier school, worden hier opgevangen. Zij ontvangen onderwijs en de nodige ondersteuning, zodat zij later in het reguliere onderwijs verder kunnen. In 2008 is één leerling uit Teylingen opgevangen in De Witte Poort. Een traject wordt gefinancierd door de gemeente waar de jeugdige woont.

Werk

Jongerenloket

In de Leidse regio is sinds juni 2006 een fysiek jongerenloket operationeel. In juni 2008 is het Jongerenloket in Lisse van start gegaan voor de jeugd uit de Duin- en Bollenstreek voor de periode van twee jaar. In het jongerenloket zijn trajectbegeleiders van het CWI, de gemeentelijke sociale diensten waaronder de ISD, het ROC ID College, het ROC Leiden, het RBL Holland Rijnland werkzaam.

De doelgroep van het loket is voortijdige schoolverlaters tussen de 16 en 23 jaar. Het doel is:

1. jongeren zonder startkwalificatie (HAVO of MBO diploma) weer naar school te krijgen;
2. de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt te vergroten.

Een jongere kan naar het jongerenloket verwezen worden als hij of zij zich meldt bij het loket van het CWI, de ISD, het RBL of via school of het JPP. Het jongerenloket is een laatste station op het traject dat begint bij regulier onderwijs.

Werk in Teylingen

In 2007 hebben geen Teylingse jongere tot 21 jaar een uitkering ontvangen. In de leeftijdsgroep 21-30 jaar waren dit 11 mensen (7,43% van het totaal aantal Teylingse uitkeringen in 2007).

In de periode 1 januari 2008 t/m 31 juli 2008 zijn 23 jongeren aangemeld bij het Jongerenloket waarvan 7 jongeren een traject zijn gestart. Op de peildatum (19 augustus 2008) had ongeveer de helft nog geen intake ontvangen, waren 4 jongeren inmiddels geplaatst in een opleiding of werk of een combinatie van beide en waren 2 jongeren gestopt met het traject.

De jeugd vanaf 18 jaar moet om in aanmerking te komen voor een uitkering, in het kader van het traject Work First eerst aan het werk. Twaalf weken lang moeten zij minimaal 24 uur per week werken. Door de ISD Bollenstreek wordt hier strenge controle op uitgeoefend.

In de Programmabegroting 2009-2012 hebben wij ons als doel gesteld dat het aantal jongeren in de regio dat gedurende het schooljaar 2010-2011 als voortijdig schoolverlater wordt aangemerkt, is gedaald ten opzichte van het schooljaar 2005-2006. Wij streven, in regioverband, naar een reductie van 40%, overeenkomend met een gemiddelde jaarlijkse reductie van 10% de komende vier jaar.

Bijstandsvoorzieningen in Teylingen

Bij de ISD Bollenstreek kunnen mensen met een bijstandsuitkering of mensen die het minimum inkomensniveau hebben een bijzondere bijstand aanvragen. Relevant voor deze jeugdnota zijn de volgende mogelijkheden:

- voor gezinnen met schoolgaande kinderen in de leeftijd van 6 tot 18 jaar kunnen de kosten van de aanschaf van een computer met printer vergoed worden;
- men kan een beroep doen op de financieringsregeling voor de deelname aan sociaal culturele activiteiten van € 100,- per jaar.
- in bijzondere omstandigheden kunnen voor ouders de peuterspeelzaalkosten vergoed worden.

Relevante Teylingse beleidsnotities over Opvang, onderwijs en werk zijn:

- Lokaal Onderwijsbeleid 2008
- Integraal HuisvestingsPlan (eind 2008)
- Nota Fusie peuterspeelzalen (2008)
- Jongerenloket Holland Rijnland (2008)

2.4 Knelpunten

Kinderopvang en peuterspeelzalen

Binnen de kinderopvang zijn te weinig opvangplaatsen beschikbaar. Nu zijn in de kinderopvang in Teylingen de volgende plekken beschikbaar: dagopvang 331, buitenschoolse opvang 470, 24-uurs opvang 9 en bij gastouderbureaus is een totaal van 510 koppelingen mogelijk.

In Teylingen blijkt het moeizaam te gaan geschikte locaties te vinden om kinderopvanglocaties te vestigen. Met de verwachte bevolkingsgroei zal dit ook voor de nabije toekomst een probleem blijven, voor met name in Voorhout en Sassenheim. Wel zijn er ontwikkelingen die dit knelpunt wellicht op de langere termijn (2 jaar) oplossen. Hierover komt in 2009 meer duidelijkheid en dit wordt binnen het Integraal HuisvestingsPlan (eind 2008) verder toegelicht en uitgewerkt.

De samenwerking tussen de scholen en de naschoolse opvang is nog niet optimaal in Teylingen. De meerwaarde wordt door de partijen nog onvoldoende onderkend en moet nog groeien. Ook al hebben de scholen nu een wettelijke verplichting gekregen om naschoolse opvang aan de ouders te bieden en zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten, er is nog onvoldoende *inhoudelijke* samenwerking en afstemming aanwezig. In het Integraal HuisvestingsPlan (eind 2008) wordt aandacht geschonken aan de gemeentelijke visie op buitenschoolse opvang en de brede school.

Het is mogelijk dat de jeugd die niet meer naar de peuterspeelzaal gaat, ook geen gebruik maakt van de kinderopvangmogelijkheden. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat juist die kinderen die het nodig hebben, niet worden bereikt met een voorschools programma. Dit is een onwenselijke situatie omdat alle kinderen alle kansen geboden moeten worden en voorkomen moet worden dat zij met een achterstand in het basisonderwijs starten. Ook worden zo eventuele ontwikkelingsstoomissen bij deze kinderen niet voortijdig gesignaleerd. De incidentele bezoeken aan het consultatiebureau zijn hiervoor niet toereikend.

Onderwijs

School is een belangrijke vindplaats voor het signaleren van problemen van jeugdigen. Persoonlijke- of gezinsproblemen komen vaak tot uiting in de leerprestaties van jongeren. Daarnaast kan verzuimgedrag ook een signaal zijn. Deze belangrijke functies van het onderwijs

worden helaas soms nog te weinig onderkend door het onderwijsveld waardoor te laat wordt gesignaleerd. Het RBL is hiervoor afhankelijk van meldingen van de scholen. Ook binnen Holland Rijnland is het verbeteren van de registratie en aanpak schoolverzuim als speerpunt opgenomen. De uitvoering van de meldingsplicht is in Teylingen niet optimaal. 35% van de basisscholen meldde in het schooljaar 2007-2008 verzuim. Dit blijft voor het RBL en de gemeente daarom de aandacht vragen. Het onderwerp wordt regelmatig besproken in het directeurenoverleg en het RBL blijft contact houden met de scholen om hen op hun verantwoordelijkheden te blijven wijzen. Hierbij blijkt dat persoonlijk contact een meerwaarde heeft en bijdraagt aan een betere samenwerking.

Door de interne begeleiders van de basisscholen in Voorhout wordt aangegeven dat een soortgelijke voorziening als de Rebound voor het basisonderwijs gemist wordt. Het RBL onderschrijft dit gemis. Op dit moment is geen voorziening voor de jeugd van 4-12 jaar waarbij zij 4 tot 6 weken ondersteuning krijgt bij problemen. Zo'n voorziening kan bijdragen aan een mogelijke terugkeer naar de eigen school. Dit gemis wordt als onderzoeksvraag geformuleerd in de actiepuntenlijst.

Belangrijk binnen het onderwijs is de zogenaamde 'warme overdracht' tussen het primair en voortgezet onderwijs. Dit geldt ook van het VMBO naar het MBO, en van kinderdagverblijf en peuterspeelzaal naar het primair onderwijs. Informatieoverdracht tussen netwerken en aansluiting tussen scholen onderling is van groot belang. Zo kan een doorgaande lijn worden gewaarborgd en krijgt de jeugd alle ontwikkelingskansen en eventueel benodigde ondersteuning om uiteindelijk een startkwalificatie te kunnen behalen. De informatie is vaak wel aanwezig maar wordt nog te weinig gedeeld door belanghebbenden. Daarbij is het belangrijk dat met name de ondersteunings- en begeleidingsbehoefte wordt beschreven. Dit betreft de behoefte van de leerling maar óók de behoefte van de docent om deze leerling te kunnen ondersteunen. Dit is nog een verbeterpunt in de keten. Ook de regiogemeenten zetten zich hier voor in en maken zich hard voor dit onderwerp. Het RBL is hier een belangrijke partner bij.

2.5 Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?

- Binnen dit jeugdveld opvang, onderwijs, werk willen we voor de jeugd het volgende bereiken:
- Voldoende kinderopvang;
- Voorkomen en bestrijden van ontwikkelingsachterstanden voor een zoveel mogelijk gelijkwaardige start op de basisschool.
- De jeugd krijgt voldoende kans op een brede ontwikkeling;
- Minder kinderen met een achterstand in het basisonderwijs;
- Passend onderwijsaanbod, zoveel mogelijk dichtbij huis;
- Goede samenwerking tussen sport-, culturele- en kinderopvangorganisaties met de scholen;
- Verminderd schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten.
- Behalen van een startkwalificatie stimuleren en kans op werk voor de jeugd vergroten.

Hier gaan we het volgende voor doen:

- VVE-programma's in de kinderopvang stimuleren;
  - Medewerking verlenen om initiatieven van (nieuwe) vestigingen voor kinderopvangmogelijkheden mogelijk te maken;
  - Plan ontwikkelen voor het gebouw in de Oranjebuurt voor speeltuin en eventueel peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang;
  - Mogelijkheden integratie kinderopvang en peuterspeelzalen onderzoeken;
  - Warme overdracht tussen de peuterspeelzalen, de kinderopvang en het onderwijs stimuleren door het onderwerp bespreekbaar te maken tijdens overleggen met betrokkenen.
-
- Bereiken van zoveel mogelijk kinderen die baat hebben bij voorschoolse educatie;
  - Stimuleren dat de overgang tussen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs verbeterd;
  - Stimuleren dat de gemeente een goede samenwerking heeft met de samenwerkingsverbanden van het primair en voortgezet onderwijs;
  - Regionaal leerplichtbureau faciliteren;
  - Aandringen op een onderzoek naar de behoefte voor een Reboundvoorziening voor 4-12 jarigen en daarbij zelf een actieve houding aannemen;
  - Visie opstellen voor de buitenschoolse opvang en de Brede School;
  - Sociaal educatieve activiteiten faciliteren.
-
- Het Jongerenloket optimaal benutten;
  - Voorzieningen faciliteren zodat de jeugd wordt ondersteund een startkwalificatie te behalen.

2.6 Conclusie

Binnen het jeugdveld Opvang, onderwijs en werk is een aantal verbeterpunten die met name liggen op het gebied van samenwerking en overdracht tussen de kinderopvang en de scholen en de scholen onderling. Door een warme overdracht kunnen de betrokken partijen op adequate wijze het kind ondersteunen bij het onderwijs en het kind zonodig doorverwijzen naar de hulpverlening. De gemeente moet een sterk stimulerende rol aannemen om het belang van samenwerking, overdracht en signalering uit te dragen. Hiermee moet een betere samenhang tussen preventie, aanbod en zorg ontstaan. Er wordt onderzocht of een Reboundvoorziening voor basisschool leerlingen wordt gemist is en hoe zo'n voorziening kan bijdragen aan een mogelijke terugkeer naar de eigen school bij problemen.

Hoofdstuk 3 Opvoeden en beschermen

3.1 Inleiding

Om kinderen zich te laten ontwikkelen tot verantwoorde volwassenen hebben zij ondersteuning nodig en een inspirerende omgeving. Het gezin is hierbij van grote waarde en vormt de basis. Het opvoeden van kinderen is dan ook primair een taak van de ouders: zij zijn verantwoordelijk voor (de opvoeding van) hun eigen kinderen.

Hierbij kan het noodzakelijk zijn dat deze opvoeding op momenten ondersteund en/of aangevuld wordt door andere mensen of instanties zoals bijvoorbeeld het maatschappelijk werk of een opvoedbureau. Op het moment dat ouders bij de opvoeding zodanig in gebreke blijven, dat de veiligheid van het kind en zijn ontwikkeling ernstig in het gedrang komen, moet ingegrepen worden. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de opvoedingsondersteuning, signalering van problemen, de bescherming van het kind en de gemeentelijke rol hierbij.

In dit hoofdstuk is ook de informatiemogelijkheden voor ouders en kinderen beschreven.

De WMO gaat ervan uit dat de leefbaarheid in wijken en sociale cohesie van zodanige kwaliteit zijn dat het beroep op professionele hulp zo min mogelijk is. Het creëren van een gezonde leefomgeving, het vroegtijdig signaleren van problemen en het vroegtijdig ingrijpen, kan worden samengevat met het begrip "collectieve preventie" als uitgangspunt van de WMO.

Opvoedingsondersteuning

Ouders zoeken ondersteuning/advies/hulp bij allerlei opvoedingsvragen. Vroeger werd dit veel bij ouders onderling gezocht of door de sociale omgeving zoals grootouders/buren opgevangen. Doordat veel ouders vaak een druk leven hebben met werk, gezin en eigen bezigheden, komt het steeds vaker voor dat ouders onderling minder contact hebben. De verwachting is dat ouders ondersteuning in de toekomst nog meer nodig gaan hebben omdat de combinatie werk/gezin/sociale leven knelpunten kan opleveren en de afstand tussen ouders en kinderen groter wordt. Doordat veel ouders werken en de kinderen naar de opvang gaan, nemen de leidsters van de dagopvang een steeds belangrijkere plek in: de opvoeding komt steeds meer bij anderen te liggen. Ouders kunnen een beroep doen op allerlei vormen van opvoedingsondersteuning zoals bijvoorbeeld het opvoedbureau, oudercursussen of het consultatiebureau. Bij sommige ouders is de drempel hiervoor echter nog hoog omdat nog steeds het beeld leeft dat ouders het zelf op moeten lossen. De verwachting is dat de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) hier een grote rol bij gaan spelen.

Signalering

Om in te kunnen grijpen in situaties waarbij de ontwikkeling van een kind bedreigd wordt, móet dit kind in beeld zijn bij de hulpverleningsinstanties. Bijvoorbeeld een verandering in gedrag of slechte leerresultaten kunnen signalen zijn dat het niet goed gaat met een kind. Om het kind te kunnen signaleren en zondig hulpverlening te starten, worden allerlei instrumenten ingezet.

Hulpverlening

Na signalering worden de ouders of de jeugd zondig op basis van indicatie doorverwezen naar de professionele (jeugd)hulpverlening. Indien noodzakelijk gaat de hulpverlening naar het gezin toe als de verwachting bestaat dat dit betere resultaten geeft. Helaas horen we te vaak (landelijk en lokaal) dat de inzet van hulpverlening traag verloopt: ouders en jeugdigen moeten vaak te lang wachten op adequate hulpverlening. De keten is hierdoor onvoldoende aanwezig waardoor problemen groter kunnen worden en blijvende schade aangericht wordt. Door de inzet van instrumenten als de VerwijsIndex Risicjongeren (VIR), het CJG en een verbeterde signalering van problemen, is de verwachting dat de wachtlijsten "achter de deur" alleen nog maar langer worden in de toekomst.

Informatie

Voor ouders moet het mogelijk zijn om informatie te verkrijgen over allerlei onderwerpen. Het is belangrijk dat deze informatie op eenvoudige wijze, dicht bij huis te vinden is, anders houden ouders het probleem welke eventueel later kan escaleren.

3.2 Taak van de gemeente

De verantwoordelijkheden van gemeenten en provincies in de keten van jeugdzorg zijn complementair: de provincie is verantwoordelijk voor het bieden van jeugdzorg aan kinderen en jongeren bij wie sprake is van ernstige opgroei- en opvoedproblematiek. Wij moeten een sluitend aanbod met op preventie gerichte opvoedings-, opgroei- en gezinsondersteuning in Teylingen realiseren om deze ernstige problemen zoveel mogelijk te voorkomen.

In het kader van het preventieve beleid schrijft de Wet op de Jeugdzorg voor dat Bureau Jeugdzorg (BJz) ondersteuning biedt aan beroepskrachten, bijvoorbeeld op en rond scholen (informatie en advies). Gemeenten zijn daarentegen verantwoordelijk voor de samenhang in de beleidsketen.

3.3 Ontwikkelingen en de Teylingse situatie

Opvoedingsondersteuning en signalering

Programmaministerie voor Jeugd en Gezin

Om actuele vraagstukken in de maatschappij met betrekking tot de jeugd aan te pakken heeft het huidige kabinet de programmaminister geïntroduceerd. Het doel is om tot een integraal en slagvaardig jeugd- en gezinsbeleid te komen.

Met de komst van het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin heeft het Rijk de ambities voor het jeugdbeleid en jeugdzorg nadrukkelijker op de politieke agenda gezet. Voor gemeenten ligt een aantal verplichtingen in het verschiet rond de vorming van een Centrum voor Jeugd en Gezin, de Verwijsindex Risicjongeren, het Elektronisch Kind Dossier en een betere coördinatie van de zorg.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het stellen van opvoedvragen is voor veel ouders nog steeds taboe, maar sommige ouders hebben soms wel steun nodig bij de opvoeding van hun kinderen. Zoals al eerder aangegeven draagt de huidige manier van samenleven en het drukke bestaan bij aan het worstelen van ouders met de opvoeding van hun kind. Daarnaast zijn ouders nog onvoldoende bekend met de instanties of kanalen waar zij hulp kunnen vragen en krijgen. Ouders weten vaak ook nog niet welke hulp beschikbaar is. Hierdoor hebben ouders vaak het idee dat zij het zelf op moeten lossen. De oplossing moet in het CJG liggen.

In het CJG moeten ouders, kinderen, jongeren en professionals snel, gemakkelijk en vanzelfsprekend terecht kunnen met allerlei vragen over opvoeden en opgroeien. Het moet een herkenbare, laagdrempelige (eventueel een 'virtuele') plek zijn met een duidelijke front office waar men gemakkelijk terecht kan. Omdat in het centrum met slechts één intakeprocedure wordt gewerkt, kan op een snelle en doeltreffende manier de juiste ondersteuning worden gegeven. Tegelijkertijd vervult het CJG ook een belangrijke functie bij vroegsignalering, coördinatie van zorg en doorverwijzing waardoor aandachtskinderen nog beter geholpen kunnen worden. Dit laatste betekent dat ook de "back office", het zogenaamde *netwerk* van hulpverleningsinstanties door wie deze zorg geboden moet gaan worden, goed georganiseerd moet zijn. Hier moet door nauwere samenwerking een beter en aansluitend pakket van hulp en zorg geboden worden. Alle gemeenten moeten in 2011 beschikken over een CJG.

Elektronisch Kind Dossier (EKD)

Het EKD heeft als doel de papieren dossiers van de jeugdgezondheidszorg te digitaliseren. Deze digitalisering moet ertoe leiden dat overdracht van gegevens beter kan plaatsvinden, risico's eerder te signaleren zijn en kinderen beter gevolgd kunnen worden. Daarnaast moet de digitalisering het mogelijk maken dat door samenvoeging van gegevens op lokaal en landelijk niveau inzicht wordt verkregen in de trends in de ontwikkeling van de jeugd.

Gemeenten zijn bestuurlijk verantwoordelijk om te zorgen voor de invoering van een EKD bij de JGZ-instellingen. Het is de verantwoordelijkheid van lokale/regionale partijen om onder regie van de gemeenten tot een plan te komen gericht op het werken met een digitaal JGZ dossier. De verwachting is dat het gebruik van een digitaal dossier per 1 januari 2009 wettelijk verplicht wordt gesteld.

Verwijsindex Risico jongeren (VIR)

De VIR wordt het kloppende hart van de vroegsignalering genoemd en zal in het CJG dan ook een belangrijke functie vervullen. De VIR brengt risicomeldingen van hulpverleners, zowel binnen gemeenten als over gemeentegrenzen heen, bij elkaar en informeert hulpverleners onderling over hun betrokkenheid bij jongeren. De VIR bevat geen inhoudelijke informatie over het kind (zoals het EKD). Het informatiesysteem geeft een signaal af als twee of meer instellingen betrokken zijn bij een kind: een zorgcoördinator wordt aangewezen en zo kan gezamenlijk een goed hulpplan ontwikkeld worden. Deze gezamenlijkheid is van belang omdat zo dubbelingen of het langs elkaar heen werken voorkomen wordt. In 2009 moet in alle gemeenten een VIR functioneren en aangesloten zijn op de landelijke verwijsindex. De verwachting is dat dit in onze regio op tijd gaat gebeuren.

Convenant 'Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg 2004-2007'

In 2004 hebben de gemeenten in de Duin- en Bollenstreek en de Leidse regio een convenant 'Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg 2004-2007' afgesloten met de provincie Zuid-Holland. In het convenant liggen de verantwoordelijkheden van zowel de gemeenten als de provincie ten aanzien van de functies van het preventief jeugdbeleid vast. Het convenant is onlangs met één jaar verlengd om de convenantsperiode gelijk te laten lopen aan de Regionale Agenda Samenleving (RAS)-periode.

In het convenant zijn drie speerpunten benoemd:

1. versterking van het aanbod opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning;
2. verbetering van de aansluiting onderwijs - jeugdzorg, in het bijzonder het voorkomen van schooluitval;
3. aanpak jeugdcriminaliteit en kindermishandeling.

Om uitvoering te geven aan het convenant, wordt jaarlijks een 'Actieplan Jeugd' opgesteld met daarin een lokaal en regionaal overzicht van wat binnen de regio Holland Rijnland gebeurt op de drie genoemde speerpunten en de hiervoor beschikbare middelen. Het actieplan is opgenomen in Bijlage III.

Convenant 'Ketenaanpak Jeugdzorg en Gezinsondersteuning Zuid-Holland Noord'

In het kader van het speerpunt 'Versterking van het aanbod van opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning' hebben de Holland Rijnland gemeenten, de Regio Alphen en vijf grote welzijnsinstellingen het convenant 'Ketenaanpak Jeugdzorg en Gezinsondersteuning Zuid-Holland Noord' ondertekend voor de periode 2007-2010. Voor de uitvoering van het convenant stelt de provincie middelen beschikbaar. Het convenant richt zich op de volgende zaken:

1. het ontwikkelen van een sluitende *informatieketen*. Dat wil zeggen het inrichten van een centraal meldpunt voor vroegsignalering, registratie en combinatie van signalen, terugkoppeling naar hulpverleners en het kunnen volgen van kinderen en gezinnen met ernstige problemen. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de nog op te zetten VIR en het te implementeren EKD;
2. het ontwikkelen van een sluitende *zorgketen*. Daarvoor is het nodig dat zorginstellingen hun werkwijzen voor signalering, diagnostiek/intake enzovoort op elkaar afstemmen en dat zij onderling afspraken hebben over het uitwisselen van elkaars informatie, over het samen aanpakken van problemen en over de coördinatie van zorg;
3. het ontwikkelen van een sluitende *bestuursketen*. Deze heeft tot doel dat op lokaal niveau voldoende regie en doorzettingsmacht aanwezig is om kinderen of gezinnen dat te bieden wat ze op dat moment nodig hebben;
4. het ontwikkelen van *Centra voor Jeugd en Gezin*, waarin de ketens van informatie, zorg en bestuurlijke regie bij elkaar komen. Met als resultaat dat deze centra ook (kunnen) functioneren als voorziening waar ouders en jongeren zelf terecht kunnen. Daartoe worden in de regio pilots opgezet.

Opvoedingsondersteuning en signalering in Teylingen

Door de ondertekening van het Convenant Ketenaanpak werken wij actief mee aan de verplichte realisatie en implementatie van het CJG, de VIR en het EKD. In 2009 starten we daadwerkelijk met de voorbereiding van het CJG in Teylingen om in 2010 het CJG te realiseren. De ontwikkelingen en de pilots in de regio worden nu met belangstelling gevolgd. De regionale visie op het CJG wordt onderschreven. In Teylingen komt de basis te liggen bij de frontoffice, zijnde de loketfunctie van het CJG. Het is belangrijk om het netwerk van hulpverlening op elkaar aan te sluiten en de samenwerking te optimaliseren. Bij de vorming van het CJG in Teylingen moet de inbreng en participatie van ouders, professionals en de jeugd zelf bijdragen aan een positieve beeldvorming en een kwalitatief goede en vraaggestuurde voorziening.

Teylingse ouders kunnen nu opvoedingsvragen stellen aan het Opvoedbureau. Het doel van het opvoedbureau is het ondersteunen en begeleiden van ouders van kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar bij het vinden van antwoorden op opvoedingsvragen. Door middel van maximaal 6 gesprekken met de ouders wordt getracht dit doel te bereiken. Op de woensdagochtenden in Warmond en Sassenheim en op vrijdagmiddag in Voorhout is het Opvoedbureau totaal 13 uur in Teylingen geopend. De ervaring laat zien dat ouders een voorkeur hebben voor het opvoedbureau dat op een tijd geopend is die hen het beste uitkomt en niet het opvoedbureau in de eigen kern per definitie bezoeken. In 2007 meldden 72 Teylingse ouders zich bij het Opvoedbureau. De meeste vragen van Sassenheimse en Voorhoutse ouders gingen over ontwikkelingsvragen over kinderen in de leeftijd 4-8 jaar. Voor de Warmondse ouders betrof dit kinderen in de leeftijd 8-12 jaar.

Op het internet vinden ouders ook steeds meer antwoorden op de algemene opvoedingsvragen. Echter, voor antwoorden op maat biedt het internet onvoldoende ondersteuning. Hiervoor worden toch de opvoedbureaus geconsulteerd.

Ouders kunnen ook gebruik maken van de Oudercursussen van vijf avonden over een relevant onderwerp zoals bijvoorbeeld pubergedrag. Omdat blijkt dat ouders de cursus een te grote tijdsbelasting vinden, worden vanaf 2009 éénmalige avonden georganiseerd.

In het kader van het maatwerkdeel van het basistakenpakket JGZ biedt Valent aan ouders van 0-4 jarigen Stevig Ouderschap aan. Het gaat daarbij om zes huisbezoeken aan geselecteerde risicogezinnen op basis van een vragenlijst. Dit is bedoeld als vroeginterventie ter voorkoming van kindermishandeling. In de praktijk blijkt namelijk dat kinderen die bedreigd worden in hun ontwikkeling door zorgwekkende gezinssituaties, vaak al bekend zijn vóór het vierde levensjaar bij de JGZ. De RDOG HM heeft met Stevig Ouderschap *Plus* per 1 januari 2009 opvolging gegeven aan Stevig Ouderschap: er wordt bij 5-jarigen opnieuw een brede risicosignalering uitgevoerd en aan ouders geschikte interventies aangeboden.

Uit ervaring blijkt dat ongeveer 10% van de 5-jarigen bij Stevig Ouderschap Plus voor een extra consult bij de jeugdarts in aanmerking komen. In Teylingen betekent dit concreet 49 kinderen (dit aantal is gebaseerd op cijfers van het CBS, het aantal 4-jarigen per 1-1-2007). Door het aanbieden van Stevig Ouderschap Plus kan de zorg worden gecontinueerd en ontstaat een tweede mogelijkheid om zorgwekkende opvoedingsituaties te signaleren.

Het ingrijpen in een onveilige situatie kan op allerlei manieren gebeuren en moet altijd zorgvuldig gedaan worden. Wij kunnen dit niet alleen. Hiervoor zijn in Teylingen verschillende overlegvormen actief en worden allerlei instrumenten ingezet. Er zijn meerdere netwerken/overlegmomenten waarbij zorgen voor de jeugd door verschillende partijen wordt uitgesproken, besproken en waarbij zonodig acties worden uitgezet. Wij nemen uit zorg voor onze inwoners deel aan enkele van deze overleggen: het draagt daarmee ook bij als input voor beleidsontwikkeling.

- Het Zorgnetwerk waarbij meldingen bij het Meldpunt Vangnet en Advies van de RDOG HM worden besproken. Een zorgnetwerk kent over het algemeen de volgende deelnemers: Politie, GGZ, verslavingszorg, woningbouwvereniging, sociale dienst (ISD Bollenstreek), Algemeen Maatschappelijk Werk, de SWOT en de RDOG HM.
- Het Signaleringsoverleg jeugd waarbij jongeren waarover zorgen bestaan worden besproken zodat eventuele acties uitgezet kunnen worden. Doel van het overleg is om na te gaan of doorverwijzing naar de hulpverlening noodzakelijk is en te bepalen wie en op welke wijze dit gestart wordt. Deelnemers zijn de wijkagenten, de jongerenwerkers, het Algemeen Maatschappelijk Werk, het RBL, Bureau Jeugdzorg (Bjz), HALT en de JPP- functionaris. Zodra hulpverlening aanwezig is binnen het gezin of de jongere zelf hulp ontvangt, worden geen actiepunten meer geformuleerd en wordt de jeugdige zonodig op afstand gevolgd.

- Het Overleg Jeugd in de buitenruimte waarbij met name overlastveroorzakende jeugdgroepen op straat ingebracht worden en waar acties op uitgezet worden. Eventuele zorgelijke signalen voor individuen worden doorgespeeld naar het Signaleringsoverleg jeugd.
  - De ZAT-teams binnen het onderwijs en de kinderopvang.
- De vele overlegvormen zijn noodzakelijk om de keten van signalering en zorg sluitend te houden.

Zorg Advies Team (ZAT-team)

In Teylingen draaien drie ZAT-teams voor verschillende leeftijden. Een ZAT-team is een samenwerkingsverband tussen verschillende organisaties gericht op het zo optimaal mogelijk helpen van kinderen met problemen. Het ZAT-team 0-4 jaar richt zich hoofdzakelijk op het ondersteunen van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven bij het zo vroeg mogelijk signaleren van problemen bij kinderen, het ZAT-team 4-12 jaar is georiënteerd op de basisscholen en het ZAT-team 12-18 jaar heeft betrekking op de jeugd in het voortgezet onderwijs. In opdracht van de samenwerkende gemeenten in Holland Rijnland is medio 2007 een project gestart om een ZAT op te richten op de MBO-instellingen.

Hulpverlening

De provincie Zuid Holland

De kerntaak van de provincie in de jeugdzorg is te zorgen voor een bereikbare en voldoende beschikbare toegang tot de jeugdzorg en voldoende zorgaanbod voor jeugdigen en ouders. Aansluitend op de taken van lokale overheden acht de provincie zich verantwoordelijk om bovenlokale jeugdproblematiek aan te pakken en lokale overheden te ondersteunen bij lokaal preventief jeugdbeleid. De provincie herbezint zich op dit moment op haar rol in het regionale jeugdbeleid. De kans is aanwezig dat deze herbezinning financiële consequenties heeft.

Regionale Agenda Samenleving (RAS) middelen

De RAS middelen worden door de provincie anders ingezet. Gezien de enorme groei van de vraag naar de geïndiceerde jeugdzorg en het ontbreken van voldoende ambulante zorg op lokaal gebied stelt de provincie Zuid-Holland aan de gemeenten in de regio Zuid-Holland Noord voor in de periode 2009-2012 jaarlijks circa € 1,7 miljoen beschikbaar te stellen om licht ambulante hulp in te kopen; ruim € 1,2 miljoen voor de regio Holland Rijnland en ruim € 450.000,- voor de regio Rijnstreek. De doelstelling en inzet van de RAS middelen is tweeledig:

- Deze worden ingezet op vormen van ambulante hulp waarmee voorkomen kan worden dat cliënten een beroep doen op de geïndiceerde jeugdzorg. Bij de inzet van deze vormen van hulp wordt verwacht dat na afloop minimaal 60% van de cliënten die met deze vormen van lokale hulp geholpen zijn, geen beroep meer doen op de geïndiceerde jeugdzorg.
- Deze worden ingezet op vormen van ambulante hulp waarmee de uitstroom uit de geïndiceerde jeugdzorg bevordert kan worden.

De gemeenten zijn in principe vrij om zelf hulp of begeleiding in te kopen. Wij pakken dit op in Holland Rijnland verband.

Bureau Jeugdzorg (BJz)

Door de ontwikkelingen rond de CJG's, andere verwachtingen van de Provincie ten aanzien van de diensten van BJz en de veranderende zorgstructuren op gemeentelijk niveau, is BJz zich meer gaan richten op haar kerntaak: *"Voor kinderen die in hun ontwikkeling bedreigd worden, garandeert Bureau Jeugdzorg de noodzakelijke bescherming en organiseert zij de juiste zorg"*. Het bieden van lichte ambulante zorg is primair als taak geformuleerd voor het CJG. Alleen incidenteel zal deze zorg door BJz uitgevoerd kunnen worden, wanneer dit noodzakelijk is voor haar functie als schakelcentrum. Naast de CJG's sluit het BJz aan bij de interne zorgstructuren van de scholen, een belangrijke vindplaats voor jeugdigen die in hun ontwikkeling verstoord of bedreigd zijn. Ook participeren de medewerkers van BJz in de signaleringsoverleggen van gemeenten.

De verschuiving en andere insteek van de werkzaamheden heeft onder andere tot gevolg gehad, dat het aanbod van licht ambulante zorg (5 tot 10 gesprekken) van Bureau Jeugdzorg de afgelopen jaren stelselmatig afgebouwd is zonder dat daar voldoende vervangende zorg voor terug is gekomen. De groepscurssussen voor de jeugd zijn daarvan nog een voorbeeld.

Huiselijk geweld

Landelijk is een stijgende lijn van geweld binnen het gezin waar te nemen waarbij vaak ook kinderen betrokken zijn. Het ministerie van Jeugd en Gezin wil de RAAK-aanpak eind 2010 in heel Nederland ingevoerd hebben. De RAAK-aanpak richt zich op de sluitende aanpak van

kindermishandeling. RAAK staat voor: Reflectie en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling. De RAAK-aanpak is een aanpak over de hele breedte: van algemene preventie en ondersteuning tot ingrijpen als kindermishandeling wordt geconstateerd. Alle betrokken partijen, zoals BJz, de RDOG, onderwijsinstellingen én gemeenten werken nauw samen om een effectief aanbod van hulp in te richten. De gemeenten gaan hierbij een regierol vervullen. In de regio Holland Rijnland wordt de RAAK-aanpak meegenomen in het Convenant Ketenaanpak.

Burgemeesters kunnen vanaf 1 januari 2009 een huisverbod opleggen aan mensen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat. Het huisverbod kan ook worden opgelegd bij een ernstig vermoeden van kindermishandeling. Het huisverbod betekent dat iemand tien dagen zijn/haar woning niet meer in kan en geen contact mag opnemen met de partner of kinderen. De afkoelingsperiode is bedoeld om escalatie te voorkomen en hulpverlening op gang te brengen. De burgemeester kan het huisverbod verlengen tot maximaal vier weken. Wie zich hier niet aan houdt, kan maximaal twee jaar gevangenisstraf krijgen of een taakstraf.

Hulpverlening in Teylingen

Jongeren Preventie Project (JPP)

Het JPP is onderdeel van het Algemeen Maatschappelijk Werk. Jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 24 jaar kunnen hulpverlening krijgen als het even tegenzit thuis, met vrienden, op school/werk of met de politie. Door het aanbieden van trajectbegeleiding worden de jongeren gestimuleerd en geholpen hun problemen op te lossen, uit hun isolement te komen of actiever te participeren dan zij gewend zijn. Het begeleidingstraject bedraagt per jongere ongeveer negen maanden en bestaat uit wekelijkse contactmomenten. Voor 2008 is de afspraak gemaakt dat vanuit Teylingen 15 jongeren een beroep kunnen doen op deze vorm van hulpverlening. Dit afgesproken aantal is toereikend.

Informatie

Kinderen kunnen voor hulp, advies en informatie bellen naar de Kindertelefoon. In 2007 zijn ruim 107.000 gesprekken gevoerd. Om de belmogelijkheden voor de jeugd nog meer te vergroten wordt vanaf 1 januari 2009 bellen met een mobieltje naar de kindertelefoon gratis.

Informatie in Teylingen

Openbare Bibliotheek

De openbare bibliotheek is een basisbibliotheek met meerdere functies die van groot belang zijn voor jongeren en hun ouders. Ruim 30% van de inwoners van Teylingen is lid van de Openbare Bibliotheek. De volgende functies zijn van belang:

- *Informatiecentrum*

De basisbibliotheek is het primaire centrum van informatie met een grote diversiteit aan informatiedragers en -uitingen. De informatie is zowel fysiek als virtueel aanwezig. De basisbibliotheek bemiddelt actief tussen klant en informatie.

- *Ontmoetingspunt*

De basisbibliotheek vervult nu en in de toekomst een zekere ontmoetingsfunctie. De bibliotheken zullen daartoe laagdrempelig en aantrekkelijk ingericht zijn met enerzijds de mogelijkheid om materialen/media te raadplegen of te lenen en anderzijds de mogelijkheid om activiteiten te organiseren met andere culturele en maatschappelijke organisaties, zoals het Opvoedbureau (cursussen, lezingen).

- *Educatieve functie*

Educatie en informatie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De basisbibliotheek gaat haar positie in de ondersteuning van educatieve organisaties verder uitbouwen.

Zorgloket

In het zorgloket kunnen inwoners informatie krijgen over wonen, zorg, welzijn, opvoeding- en inkomensondersteuning. Het zorgloket bestaat uit een fysiek loket in de gemeentewinkel welke wordt bemenst door ISD-medewerkers en een digitaal loket via de gemeentelijke website. Dit loket is sinds het najaar van 2007 actief. De komende tijd willen we dit aanbod verder professionaliseren door bijvoorbeeld deskundigheidsbevordering. De verschillende organisaties worden hierbij betrokken zodat het aanbod goed op elkaar afgestemd is.

Website over en uit.

De jongeren website www.overenuit.nl is een regionale jongerensite die sinds oktober 2006 in de lucht is. Jongeren kunnen hier digitaal informatie vinden en hun mening geven via een forum, artikelmodule of poll. Er is voor alle gemeenten een eigen lokale pagina. De gemeenten kunnen hier zelf vorm aan geven. Regionaal staan de financiering en voortgang van de website ter discussie omdat dit per 2008 niet meer uit de RAS-middelen gefinancierd kan worden.

Website gemeente Teylingen

Onze website biedt aan inwoners (ouders en jeugd) de mogelijkheid allerlei informatie te verkrijgen over diverse onderwerpen.

Relevante Teylingse beleidsnotities over opvoeden en beschermen zijn:

- WMO Beleidsplan;
- Maatschappelijk ondersteuningsbeleid (voorheen Welzijnsbeleid);
- Nota nieuw welzijnsbeleid.

3.4 Knelpunten

Opvoedingsondersteuning en signalering

In Teylingen wordt een vorm van opvoedingsondersteuning ná het Opvoedingsbureau gemist: na 6 gesprekken stopt de ondersteuning. De noodzakelijke professionele hulpverlening is niet direct beschikbaar door wachtlijsten en een mogelijkheid van *vrijwillige* opvoedingsondersteuning is in Teylingen nog niet aanwezig. Ouders zijn met deze vorm van opvoedingsondersteuning goed geholpen omdat zij dan voor een langere periode begeleid worden. Dit behoeft niet altijd professioneel te zijn: deze ouders hebben een steuntje in de rug of een luisterend oor nodig om een ingezette lijn vast te kunnen houden. Het aanbod van bijvoorbeeld Home Start kan een geschikt instrument zijn. Home-Start is een programma dat door middel van vrijwilligers ondersteuning, praktische hulp en vriendschap biedt aan ouders met jonge kinderen tot en met 6 jaar. De gezinnen geven zélf aan op welke gebieden zij meer steun wensen: hun vragen staan centraal. Home-Start wil met het programma het zelfvertrouwen van ouders vergroten en hun sociale relaties versterken.

In Teylingen zijn meerdere overlegmomenten waarop risicovolle jeugd wordt besproken en eventuele hulpverlening wordt ingezet. Overlap in deze overlegmomenten en het bestaan van 'witte vlekken' is onduidelijk. Sinds de fusie in 2006 zijn deze overlegvormen in stand gebleven en is niet onderzocht of een combinatie mogelijk c.q. wenselijk is. Bij de implementatie van de VIR en het CJG verdient dit de aandacht. Een belangrijk aandachtspunt is dat de zorgbetrokkenheid wegvalt als de bandbreedte van zorgen te groot wordt. De betrokkenheid bij de wijk/kern of een doelgroep is vaak de basis voor het slagen van goede zorg. Eventuele overlap is geen dubbel werk: deze overlap draagt bij aan een sluitende keten van signalering. Het is hierbij wel noodzakelijk dat bepaald wordt welk overleg uiteindelijk de zorg voor de jeugdige organiseert.

Door de verbeterde signalering en het hierdoor vroegtijdige zicht op eventuele problematiek bij jeugdigen, kan allerlei hulp adequater ingezet worden. Hierbij kan gedacht worden aan de doorverwijzing naar specialisten, het eerder gebruik maken van het aanwezige hulpaanbod of kortdurende ondersteuning van hulpverleners. Echter, hierdoor gaan jeugdigen en jongeren een groter beroep doen op allerlei lokale diensten en voorzieningen: de vraag neemt toe. Dit vraagt waarschijnlijk een (financiële) investering van de overheid en dus ook van de gemeente Teylingen in de toekomst.

Hulpverlening

Landelijk is het ontbreken van een doorgaande lijn in de jeugdhulpverlening een knelpunt, dat ook door de Teylingse jeugd wordt ervaren: zij moet op te veel momenten wachten op zorg of een doorverwijzing naar een andere hulpverleningsinstantie. Samenwerking tussen de organisaties is aanwezig en door allerlei initiatieven worden wachtlijsten beperkt of andere oplossingen gezocht, maar het is nog onvoldoende. De signalering binnen de gemeentegrenzen gaat steeds beter en heeft goede resultaten geboekt. Echter, de wachtlijst "achter de voordeur" blijft een belangrijk obstakel om tot een verdere aanpak van het probleem te komen. De betrokken partijen en ouders ervaren dit als "stilstand" in het hulpverlenings- en verbetertraject. Op dit knelpunt hebben wij geen grip omdat zich dit buiten onze verantwoordelijkheden afspeelt: wij kunnen geen invloed uitoefenen op de wachtlijsten. Wel kunnen we de knelpunten signaleren en aan de provincie onze zorgen kenbaar blijven maken.

BJz is zich meer gaan richten op haar kerntaken. Dat heeft onder andere tot gevolg gehad, dat zij zelf geen preventief hulpaanbod meer kent; de groepscursussen (de zogenoemde TOP- en KIDSGroepen) zijn afgebouwd. Een voorbeeld is de weerbaarheidstraining. Dit wordt in het veld als een groot gemis ervaren omdat de vraag hiernaar groot is. Op dit moment is nog onduidelijk wie dit op gaat pakken.

Wij subsidiëren meerdere organisaties die verantwoordelijk zijn voor de (opvoedings)ondersteuning aan ouders en de hulpverlening aan de jeugd zelf. Voorbeelden zijn het Opvoedbureau, JPP, de jeugdgezondheidsorganisaties en het consultatiebureau. Met deze organisaties worden nog te weinig prestatieafspraken gemaakt en onvoldoende inhoudelijke discussies gevoerd. De gemeentelijke inhoudelijke bemoeienis is nog te minimaal. Dit komt door verschillende omstandigheden zoals veranderingen in beleid en nog onvoldoende inzicht in de praktijk. Van ons wordt een meer regisserende rol verwacht om samen met de verantwoordelijk en betrokken organisaties stappen voor de toekomst te bepalen. Prestatieafspraken en inhoudelijke kennis van de Teylingse situatie zijn daarbij kernpunten.

Informatie

Het zorgloket is nog onvoldoende ingericht en toegerust om vragen van ouders rond opvoedingsondersteuning te beantwoorden.

Ook de openbare bibliotheek moet meer doen aan haar nieuwe status van basisbibliotheek.

Onze eigen gemeentelijke website is onvoldoende "jeugd en ouder proof": dit betekent dat het voor de jeugd en ouders moeilijk is om relevante informatie te vinden. Daarnaast blijkt relevante informatie ook niet altijd aanwezig op de site en zijn relevante links niet opgenomen. Dit is onwenselijk en vraagt om een verandering.

3.5 Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?

Binnen het jeugdveld Opvoeden en beschermen willen we het volgende bereiken:

- De jeugd krijgt alle kansen;
- De jeugd kan veilig opgroeien. Hiervoor is adequate zorg aan kinderen en hun ouders beschikbaar;
- Een goede opgroei- en opvoedingsondersteuning is beschikbaar en laagdrempelig;
- Ouders en de jeugd in staat stellen informatie en hulp te krijgen;
- Bieden van informatievoorziening aan de jeugd en ouders;
- Vroegtijdige signalering van problemen bij de jeugd realiseren waarna zorg op maat wordt ingezet.

Hier gaan we het volgende voor doen:

- Plan ontwikkelen voor een laagdrempelig Centrum voor Jeugd en Gezin waar ouders en de jeugd terecht kunnen voor allerlei informatie, opvoedingsvragen en doorverwijzing naar de hulpverlening;
- Elektronisch Kinddossier en de Verwijsindex invoeren;
- Coördinatie van zorg voor gezinnen met meervoudige problematiek verbeteren;
- Regisseren dat de realisatie en ontwikkeling van een sluitende zorgketen plaatsvindt welke is gebaseerd op de vijf gemeentelijke functies van de Wet op de jeugdzorg en de Wet Maatschappelijke Ontwikkeling;
- Doorzettingsmacht verbeteren;
- Overlegvormen rond de signalering van jeugd onderzoeken;
- De RAAK-methode invoeren;
- Een langere (vrijwillige) opvoedingsondersteuning voor ouders mogelijk maken door de mogelijkheden van een passend aanbod te onderzoeken en te creëren, zoals bijvoorbeeld Home Start;
- Prestatieafspraken maken met de gesubsidieerde organisaties die bijdragen aan de (opvoedings)ondersteuning van ouders en de jeugd;
- De regionale gemaakte afspraken in het kader van het convenant en de ontwikkelingen rond de sluitende bestuursketen daadwerkelijk uitvoeren;
- Voor de jeugd en ouders mogelijk maken relevante informatie te vinden door de gemeentelijke website geschikt te maken, het zorgloket te optimaliseren en de bibliotheek aan haar nieuwe taak invulling te laten geven.

3.6 Conclusie

De jeugd moet in Teylingen veilig op kunnen groeien. Als dit opgroeien gepaard gaat met problemen bestaan in Teylingen voldoende signaleringsmomenten waarbij de jeugd gesignaleerd, besproken en zondig doorverwezen wordt naar de (professionele) hulpverlening. Onderzocht moet worden of deze keten van signalering en overleg dekkend en sluitend is en hoe eventuele witte vlekken gedekt kunnen worden.

Het verplichte sluitend aanbod met op preventie gerichte opvoedings-, opgroei- en gezinsondersteuning is voldoende. (Ergere) problemen kunnen lokaal worden voorkomen of begeleid. Op enkele vlakken is een aanvulling noodzakelijk, dit wordt verder onderzocht.

Het Centrum van Jeugd en Gezin moet in de nabije toekomst een laagdrempelige voorziening worden waar ouders en de jeugd voor informatie en opvoedingsvragen terecht kunnen. In 2009 wordt gestart met de ontwikkeling van dit centrum in Teylingen. De participatie van ouders en de jeugd zelf moet bijdragen aan een positieve beeldvorming en een kwalitatief goede en vraaggestuurde voorziening.

De informatievoorziening naar ouders en de jeugd moet in Teylingen beter georganiseerd worden.

Hoofdstuk 4 Gezondheid

4.1 Inleiding

Gemeenten hebben een verantwoordelijkheid voor een gezond leven van de jeugd. Een gezond leven is de basis voor een goede ontwikkeling van een kind op allerlei gebieden. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het jeugdveld Gezondheid waarbij ook wordt verwezen naar al vastgestelde beleidsnota's.

De gemeentelijke ambitie om obesitas te voorkomen en het bewegen te stimuleren is verwoord in hoofdstuk 7 bij het jeugdveld Vrije Tijd.

4.2 Taak van de gemeente

Sinds 1 januari 2003 hebben we de regie over de jeugdgezondheidszorg voor 0-19 jarigen. In het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg is de preventieve gezondheidszorg voor elk in Nederland woonachtig kind omschreven. Binnen dit basistakenpakket wordt een onderscheid gemaakt tussen het uniforme deel en het lokaal maatwerkdeel. Het uniforme deel bevat zorg die aan elk kind moet worden aangeboden, zoals vaccinaties, vaststaande contactmomenten of de verplichte huisbezoeken bij de geboorte van een kind. De invulling van het maatwerkdeel is afhankelijk van de lokale wensen en behoeften. Binnen de mogelijkheden kan een aanbod gevormd worden voor de *trendmatige* behoeften (zoals opvoedcursussen). Voor de *individuele* behoeften moeten jeugdigen en ouders een beroep doen op de jeugdzorg en de gespecialiseerde gezondheidszorg. Wij hebben voor de jeugd vanaf 19 jaar geen verantwoordelijkheid voor de gezondheidsaspecten. Wel kunnen we een gezonde levensstijl positief beïnvloeden door de subsidiëring en facilitering van sportverenigingen en door aandacht te besteden aan bijvoorbeeld bewegen of alcoholmatiging etc.

4.3 Ontwikkelingen en huidige situatie in Teylingen

Jongeren in ons land drinken op steeds jongere leeftijd, steeds vaker en steeds meer. Het is bekend dat overmatig alcoholgebruik door jongeren kan leiden tot blijvende hersenschade. Als kinderen vóór hun 15e beginnen met drinken, is de kans groter dat ze alcoholverslaafd raken op latere leeftijd. Landelijk en regionaal worden allerlei acties gestart om het alcoholgebruik onder de jeugd te verminderen.

Nederlandse peuters en kleuters eten te weinig groenten, fruit, vis en vezelrijke voedingsmiddelen. Dit is de conclusie van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) die 1.300 kinderen in de leeftijd van 2 t/m 6 jaar heeft onderzocht. Het ongezonde eetpatroon van de kinderen kan leiden tot overgewicht en tot chronische ziekten op latere leeftijd. Eén op de zeven kinderen heeft nu al te kampen met overgewicht. Wij hebben ons ten doel gesteld dat het overgewicht in 2010 is gedaald ten opzichte van 2005 (nul-meting GGD).

Voor deze kabinetsperiode stellen VWS en OCW zich ten doel om het percentage van de jeugd dat voldoende beweegt te verhogen van 40% naar 50%. Daarvoor is het nodig om een doorlopend binnenschools, naschools en buitenschools sport- en beweegaanbod te creëren voor leerlingen in het primair-, voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. Samenwerking tussen sport en onderwijs maar

ook met partners zoals de naschoolse opvang, het buurtwerk en gemeenten is daarvoor noodzakelijk. De mogelijkheden die de combinatiefuncties hierbij kunnen bieden, zijn in hoofdstuk 2 besproken.

Alcoholgebruik in Teylingen

Ook wij hebben te maken met de trend van toenemend alcoholgebruik. Uit het signaleringsoverleg jeugd, het overleg jeugd in de buitenruimten, uit gesprekken met huisartsen, jongerenwerkers en de wijkagenten en de GGD monitor is gebleken dat alcoholgebruik onder jongeren een probleem is. Het is niet alleen schadelijk voor de gezondheid, het leidt ook tot (geluids)overlast en vandalisme.

De gemeenteraad heeft alcoholmatiging onder de jeugd aangewezen als één van de speerpunten in de nota lokaal gezondheidsbeleid 2007-2011. In samenspraak met de beleidsterreinen jeugd, sport, veiligheid en onderwijs acties is het Actieplan "Alcohol en jeugd gemeente Teylingen 2007-2011" opgesteld. Het doel is alcoholmatiging onder jongeren te bevorderen waardoor de negatieve effecten van alcoholgebruik worden beperkt.

De acties moeten in 2011 tot gevolg hebben gehad dat:

- alle inwoners van Teylingen zich bewust zijn van het feit dat drinken voor het 16^e levensjaar niet normaal is;
- het aantal kinderen dat voor het 16^e jaar begint met drinken is gedaald;
- jongeren tussen 16 en 25 jaar minder drinken (frequentie en hoeveelheid).

In het lokaal Gezondheidsbeleid Gemeente Teylingen 2007-2011 zijn twee speerpunten geformuleerd ten aanzien van de Teylingse jeugd en hun gezondheid:

1. Alcoholmatiging;
2. Gezond eten en bewegen.

Daarbij is een aantal actiepunten geformuleerd waarvan onderstaande een selectie is:

- voortzetten van voorlichting verslavingspreventie door de RDOG op de middelbare scholen;
- de basisscholen die niet deelnemen aan het verslavingspreventie programma van de RDOG 'Weet wat je wilt' om eventueel alsnog deel te laten nemen;
- het in samenwerking met de betrokken partijen formuleren van een alcoholbeleid voor de gemeente Teylingen;
- gemeentelijk deelname aan de werkgroep Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan om gezondheidsaspecten te borgen en de link te leggen met het op te stellen alcoholbeleid;
- de scholen actief benaderen en op de hoogte brengen van het aanbod uit het meerjarenprogramma 'gezond eten en bewegen' van de RDOG;
- bij het opstellen van het speeltuinbeleid aandacht schenken aan het geconstateerde tekort aan speelvoorzieningen voor kinderen vanaf 12 jaar en hier acties aan verbinden.

Het actieplan Alcoholmatiging is vastgesteld en opgenomen in bijlage I. Voor het speerpunt Gezond eten en bewegen zijn doelstellingen geformuleerd die uitgewerkt zijn tot activiteitenplannen per jaar.

Samen met de horeca en de politie hebben wij een samenwerkingsovereenkomst ondertekend waar uiteindelijk de Kwaliteitsmeter Veilig uitgaan (KVU) uit voortgekomen is. Het doel van het KVU is het faciliteren en inzichtelijk maken van de inspanningen van lokale partijen om in samenwerking de kwaliteit van uitgaansgebieden te verhogen.

In de Duin- en Bollenstreek wordt de jeugdgezondheidszorg door twee organisaties uitgevoerd. De thuiszorgorganisatie Valent richt zich op de 0-4 jarigen. Dit doet zij door de inzet van consultatiebureaus in Sassenheim en Voorhout waar ook de inwoners van Warmond gebruik van kunnen maken. De 4-19 jarigen vallen onder de RDOG. De 5-12 jarigen worden tijdens de basisschoolperiode twee keer onderzocht door een RDOG-arts. Indien gewenst of noodzakelijk kan dit vaker. Daarnaast worden door de RDOG verschillende voorlichtingslessen verzorgd op de scholen over gezondheidsthema's.

De 13-19 jarigen hebben tijdens hun middelbare schoolperiode één keer een contactmoment met een RDOG-arts.

We hebben redelijk zicht op de behoeften van de Teylingse jeugd ten aanzien van gezondheidsaspecten. Elk jaar wordt het maatwerkgedeelte kritisch bekeken en eventueel aangepast aan de Teylingse behoeften.

Drugs geven risico's voor de jeugd. Naast het geformuleerde actiepunt over Alcohol in het gezondheidsbeleid krijgt, indien noodzakelijk en wenselijk, natuurlijk ook drugs de aandacht en worden zonnodig maatregelen getroffen. Uit signalen blijkt dat alcohol veel gebruikt wordt in combinatie met drugs, het zogenaamde polygebruik. Uit gegevens van de RDOG blijkt dat dit vaak om kleine groepen jongeren gaat. Het gaat hierbij om het gebruik van cocaïne, XTC, speed en

cannabis in combinatie met alcohol. De afgelopen jaren is het gebruik van softdrugs in Zuid-Holland Noord licht gedaald. De preventieprogramma's die ingezet worden ter preventie van overmatig alcoholgebruik behandelen ook drugsgebruik. In deze preventieprogramma's wordt aandacht besteed aan polygebruik en de risico's hiervan. Bij horeca, politie en gemeente bestaat niet de indruk dat op dit gebied in Teylingen excessen plaatsvinden. In het lokaal gezondheidsbeleid zijn geen aparte preventiemaatregelen genomen op het gebied van combinatiegebruik van alcohol en drugs.

Relevante Teylingse beleidsnotities over Gezondheid zijn:

- Actieplan Alcohol en Jeugd 2008-2011;
- Nota Lokaal Gezondheidsbeleid Gemeente Teylingen 2007-2011.

4.4 Knelpunten in Teylingen

De animo voor de voorlichtingen aan ouders en jeugd in Teylingen over alcoholgebruik en de gevolgen valt tegen: weinig ouders hebben hier interesse voor getoond. De RDOG gaat deze voorlichting anders aanpakken waarbij ouders nog meer en op een andere manier betrokken gaan worden.

Binnenmilieu onderwijs

Het binnenmilieu, zowel in scholen als in woningen, is van groot belang voor de gezondheid. Al enige tijd staat het binnenklimaat bij basisscholen in de belangstelling.

Uit reacties van de scholen, maar ook uit onderzoek is gebleken dat bij veel schoolgebouwen, zowel oude als nieuwe, het binnenklimaat niet voldoet. Zowel de CO₂ concentratie als de akoestiek zijn vaak niet in orde. Formeel is het binnenmilieu de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen.

4.5 Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?

Binnen dit jeugdveld willen we het volgende bereiken:

- Jeugdigen kunnen gezond opgroeien en gezond gedrag wordt bevorderd;
- Gezondheidsproblemen bij de jeugd worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en hierop wordt zondig actie ondernomen;
- Minder alcoholgebruik door jongeren;
- Minder overgewicht bij de jeugd.

Hier gaan we het volgende voor doen:

- De gezondheid van de jeugd wordt gecontroleerd, gewaarborgd en versterkt door de RDOG op school, bij de consultatiebureaus en zondig op andere momenten en plaatsen;
- Voldoende en goede sport- en speelvoorzieningen beschikbaar stellen;
- (Op maat) wordt invulling gegeven aan de gemeentelijk taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg;
- Uitvoering geven aan de actiepunten in het Actieplan Alcohol en jeugd;
- Uitvoering geven aan de actiepunten uit de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2007-2011.

4.6 Conclusie

Over het algemeen zijn de Teylingse voorzieningen toereikend voor de jeugd rond het jeugdveld Gezondheid. De speerpunten vanuit het Lokaal Gezondheidsbeleid (2007-2011) worden voortvarend opgepakt. Helaas blijkt het animo voor de alcoholvoorlichting aan ouders en de jeugd tegen te vallen waardoor de boodschap van alcoholmatiging onvoldoende aanslaat. Hier worden door de RDOG andere instrumenten voor ingezet.

In de nota "(Op)Groeien in Teylingen 2009-2012" worden geen nieuwe actiepunten geformuleerd.

Hoofdstuk 5 Vrije tijd

5.1 Inleiding

Alle kinderen moeten optimale kansen krijgen om hun vrije tijd naar hun eigen interesse, behoeften en talenten in te vullen. Daarvoor is een diversiteit aan culturele, vormende, recreatieve en muzikale activiteiten van belang. In dit hoofdstuk wordt de vrije tijd besproken aan de hand van vier onderwerpen: Sport, buitenruimten, jeugd- en jongerenwerk en jeugdparticipatie.

Sport

Sport wordt in de vrije tijd steeds belangrijker. Met sport wordt ook de ontwikkeling van kinderen op het gebied van gezondheid en sociale relaties ondersteund. Naast dat sport het doel heeft van meer bewegen en dus goed is voor de gezondheid, is sport ook een middel tot sociale participatie. Hiermee wordt bedoeld dat jeugdigen door deelname aan een sport in verenigingsverband in een situatie komen die van wezenlijk belang is: de jeugdige wordt aangesproken op vaardigheden, gedrag en samenspel en zal zich moeten houden aan vastgestelde regels en structuur. Deze leerschool voor de jeugd wordt nog onvoldoende onderkend. Het in stand houden van deze (leer)omgeving is een belangrijke taak voor gemeenten.

Buitenruimten

Voldoende en aantrekkelijke buitenruimte is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in formele en informele speelruimte. De formele speelruimten (zoals het Oosthoutpark, schoolpleinen en de speeltuinen) zijn openbaar toegankelijk en hoofdzakelijk om te spelen en de informele speelruimten worden door de jeugd gebruikt en opgeëist maar hebben niet die speelfunctie. Voorbeelden zijn de straat, stoepen en parkeerterreinen.

**WAT ER OOK
SPEELT
IN EEN LAND**

**LAAT HET
VOORAL DE
KINDEREN ZIJN**

Loesje

POSTBUS 1046 6801 BA ARNHEM

Voldoende en aantrekkelijke buitenruimte is belangrijk voor de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Een groene woonomgeving beperkt de kans op obesitas en kinderen leren via het spel allerlei begrippen en vaardigheden. Voor kleinbehuisde gezinnen betekent goede buitenspeelruimte dat de druk op het samenleven binnenshuis kan afnemen, waardoor een preventief effect optreedt met betrekking tot kindermishandeling. Kinderen bouwen bovendien door het spel een eigen sociaal netwerk op en betrekken daarbij automatisch hun ouders. Volgens onderzoek draagt dit bij aan de sociale cohesie van een wijk. Ook de veiligheid in de wijk is gebaat bij goede buitenruimte voor de jeugd: als de jeugd zich niet verveelt, is er minder kans op overlast en vandalisme.

Vaak wordt een spanning ervaren door de jeugd zelf en anderen die dezelfde ruimte opeisen. De leefwerelden en wijzen van gebruik van de buitenruimten komen niet overeen waardoor conflicten ontstaan. Gemeenten kunnen hier een bemiddelende rol bij aannemen om samen met de betrokkenen een oplossing te vinden zodat een gemeenschappelijk gebruik van buitenruimten mogelijk blijft.

Open jeugd- en jongerenwerk

Het open jeugd- en jongerenwerk is het aanbod aan allerlei activiteiten dat toegankelijk is voor iedere jeugdige. Het doel is door middel van de zelfredzaamheid en de sociale vaardigheden van jeugd en jongeren in de leeftijd van 0-23 jaar te vergroten. Dit kan aangeboden worden door professionele organisaties, door vrijwilligers of een combinatie van beide. Dit aanbod is zeer divers: activiteiten op het gebied van kunst en cultuur, scouting, vakantieactiviteiten, etc. Voor het gedeelte dat door het particuliere initiatief wordt georganiseerd (verenigingen, stichtingen etc.) heeft de gemeente een faciliterende en regisserende rol. Voorbeelden zijn de subsidies voor verschillende verenigingen, de bijdrage voor onderhoud voorzieningen aan verschillende buitensportverenigingen of het in stand houden van voorzieningen zoals een bibliotheek of zwembad. Het gaat hier vaak om recreatieve en educatieve activiteiten die van belang zijn voor de ontwikkeling van alle burgers waaronder de jeugd.

Het *professionele* open jeugd- en jongerenwerk is een werksoort die een belangrijke rol speelt bij de ontwikkeling van tieners en jongeren tot ongeveer 18 jaar. Het jongeren centrum is een plek waar de jeugd in een bekende en gekaderde omgeving vaardigheden eigen kan maken en

verantwoordelijkheid krijgt voor het activiteitenaanbod (ten aanzien van de activiteiten zelf, het pand, de bezoekers etc). Voor dit gedeelte binnen de jongerencentra, dat geïnitieerd en ondersteund wordt door het professionele jongerenwerk, gaat de rol van de gemeente verder. Gezamenlijk met de jongerenwerkorganisaties en de jongerenwerkers worden doelen voor de toekomst bepaald waarna de jongerenwerker activiteiten organiseert voor en door de jeugd. De insteek van de activiteiten is preventief, educatief, vormend en voorlichtend waarbij opvang een element kan zijn. De activiteiten moeten passen bij en bijdragen aan de beleidsdoelen van de WMO. Om de jeugd te kunnen aanspreken op hun vaardigheden, wensen en behoeften moet de jongerenwerker in staat worden gesteld de jeugd te (leren) kennen waarna buurt- of omgevingsgericht activiteiten georganiseerd kunnen worden. Daarmee is het jongerenwerk een methodiek om de jeugd vaardigheden te leren en is geen activiteitenorganisator alleen. De activiteiten worden als middel ingezet.

Door de activiteiten komt de jongerenwerker in contact met veel jongeren. Hierdoor kan in een vroeg stadium eventuele problemen/knelpunten/vragen over werk, onderwijs, thuissituatie of de persoonlijke ontwikkeling vroegtijdig gesignaleerd worden. Van de jongerenwerker wordt verwacht dat hij beschikbaar is voor de jeugd voor advies of luisterend oor. Indien noodzakelijk wordt de jongere verwezen naar derden of wordt een signaal van zorg afgegeven aan het signaleringsoverleg zodat hier door de hulpverlening actief op ingezet kan worden. De signalen kunnen voor de jongerenwerker aanleiding zijn om een activiteitenaanbod binnen het jongerencentrum te creëren of het bestaande aanbod te wijzigen.

Jeugdparticipatie

Jeugdparticipatie is een verzamelwoord voor alle situaties waarin jongeren actief betrokken worden bij de maatschappij om hen heen. In de WMO nemen actief burgerschap en preventie een voorname plaats in. Deelname van de jeugd aan de samenleving is van groot belang. Dit geldt zowel voor de maatschappelijke participatie door de deelname aan allerlei activiteiten in hun omgeving als aan politieke of beleidsgerichte participatie waarbij de jeugd inspraak heeft en kan meepraten over zaken die haar aangaat.

Vrijwilligerswerk is ook een vorm van jeugdparticipatie: door mee te doen, leert zij zich te ontwikkelen. Het vrijwilligerswerk is onder de jeugd niet zo populair: door de eigen bezigheden en de wens om geld te verdienen, blijft weinig tijd en interesse over voor het vrijwilligerswerk. Het vrijwilligerswerk is in hoofdstuk 2 al besproken bij de maatschappelijke stages die in 2011 verplicht zijn voor de jeugd binnen het voortgezet onderwijs.

5.2 Taak van de gemeente

We hebben geen wettelijke taken gekregen bij het jeugdveld Vrije Tijd. Veel wordt overgelaten aan het particulier initiatief, met of zonder winstoogmerk. Wel vinden we sportdeelname door de jeugd en een kwalitatief en kwantitatief verenigingsleven belangrijk. Indien een activiteit past binnen het gemeentelijk beleid, kan een subsidie verstrekt worden. Hierdoor krijgen wij een regisserende rol. Van ons wordt verwacht beleidsmatige keuzes te maken om de ontplooiingskansen van de jeugd kwalitatief en kwantitatief te vergroten.

5.3 Ontwikkelingen en huidige situatie in Teylingen

Sport

Sport wordt steeds vaker gezien als middel voor het oplossen van allerlei maatschappelijke problemen. Na de realisatie van de combinatiefuncties moet, over vier jaar, circa 10% van de sportverenigingen zodanig sterk zijn dat zij behalve het bedienen van de eigen leden, zich ook kan gaan richten op onderwijs en naschoolse opvang.

De sportdeelname is aan het wijzigen. Vooral individuele sporten en fitness zijn in opkomst. Het gevolg is dat het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging landelijk daalt.

Sport in Teylingen

In Teylingen zijn op fietsafstand veel sporten bereikbaar: het sportaanbod voor de jeugd is zeer groot en divers waardoor de keuzemogelijkheden voldoende zijn. Vertegenwoordigers uit de sport waarmee gesproken is, gaven als indicatie aan dat 90% van de Teylingse jeugd sport. De vraag van de jeugd kan voor een gedeelte door de bestaande sportvoorzieningen opgevangen worden. Bij vooral de hockeyvereniging wordt een knelpunt verwacht. Ook de huidige capaciteit aan

binnensportmogelijkheden zou een knelpunt kunnen zijn in de toekomst als Teylingen groeit in inwonertal.

In de Programmabegroting 2009-2012 hebben wij ons als doel gesteld in 'Waarstaatjegemeente.nl' voldoende te scoren op het oordeel van de burgers over de sportvoorzieningen. In de tweede helft 2009 staat een sportnota gepland waarin het beleid rond sport en jeugd genoemd wordt. In de jeugdnota "(Op)Groeien in Teylingen 2009-2012" worden in paragraaf 5.5 enkele knelpunten geformuleerd zoals deze uit de gevoerde gesprekken naar voren kwamen. Deze knelpunten worden in de sportnota verder uitgewerkt.

Buitenruimte

De speelruimten voor de jeugd krijgt landelijk steeds meer de aandacht als ontwikkelingskans voor de jeugd. De inrichting van een wijk (ofwel de woonomgeving) bepaalt de mogelijkheden voor de jeugd om buiten te spelen. Door de verstedelijking verdwijnen steeds meer speelruimten op straat en wordt het moeilijker voor de jeugd om buiten te spelen. Daarnaast zijn niet alle speelplekken geschikt voor de doelgroep. Door veel gemeenten wordt creatief naar oplossingen gezocht en worden normen vastgesteld.

Er is een trend om de speelplaatsen van basisscholen te combineren met openbare speeltuinen. Een andere trend is dat derden, zoals woningbouwcorporaties, bijdragen in de kosten van de buitenruimten.

Buitenruimten in Teylingen

In alle gesprekken met de jeugd en ouders komt het buitenspelen als knelpunt naar voren: er is te weinig speelruimte en de speellocaties die aanwezig zijn, worden door de jeugd en ouders vaak als ongeschikt aangemerkt voor de kinderen die er gebruik van willen maken. Daarnaast maken regels zoals het Attractiebesluit het moeilijker om "gewoon" buiten te spelen, hutten te bouwen of andere activiteiten te ondernemen. Door Jantje Beton en de NUSO (organisatie voor speeltuinen) is een paar jaar geleden een norm ontwikkeld voor benodigd speeloppervlak in de bebouwde kom. Die komt neer op tenminste 3% van de voor wonen bestemde gebieden. Het ministerie van VROM heeft deze norm in 2006 als serieuze norm overgenomen. Voor Teylingen ziet dit er in werkelijkheid als volgt uit:

Kern	Aanwezige formele speelterreinen in m ²	Aanwezige formele m ² in %	3% norm in m ²
Voorhout	22.504 m ²	1,67%	55.879 m ²
Sassenheim	14.856 m ²	0,03%	66.086 m ²
Warmond	7.878 m ²	0,04%	23.919 m ²

Tabel 3: Formele speelplekken in 2006 in Teylingen in vergelijking met de door de VROM vastgestelde norm van 3%.

In de tabel is duidelijk te zien dat Teylingen niet aan de norm voldoet. Het is moeilijk (en financieel kostbaar) om buiten de formele speelterreinen en informele speelgelegenheden extra formele speelterreinen aan te wijzen. De mogelijkheden om extra speelgelegenheden te creëren zullen gezocht moeten worden in het omvormen van plantsoen, speelterreinen van scholen en/of parkeerplaatsen.

Gemeentelijk hebben de speelplaatsen zeker de aandacht. Eind 2008 wordt een speelplaatsenplan verwacht waarin concreet wordt weergegeven waar welke speelplaatsen worden gesitueerd en voor welke doelgroep. Dit kan betekenen dat huidige speelplaatsen verplaatst worden, verdwijnen of verbeterd gaan worden. Uitgangspunt is dat de speelplaatsen in Teylingen van hoogwaardige kwaliteit worden en optimaal zijn afgestemd op bevolkingssamenstelling van een buurt. Vanuit de jeugdnota moet opgemerkt worden dat bij de inrichting van speelplaatsen de participatie van de gebruikers van groot belang is.

De bereidheid van de woningcorporaties in Teylingen om financieel bij te dragen aan de buitenruimte is aanwezig. Concrete voorbeelden van samenwerking zijn de herinrichting van het van Duivenvoordenplein in Warmond (met woningstichting Warmunda) en het verbeteren van speelplaatsen met Trias Woondiensten.

Jeugd- en jongerenwerk

Het professionele jeugd- en jongerenwerk verkeert in een lastige situatie. Er worden aan deze werksoort veel eisen gesteld. Gemeenten vragen zich af of, bij het ontbreken van voldoende mogelijkheden bij de politie, het jeugd- en jongerenwerk de ontstane leemtes kan vullen. Er worden vaak taken verwacht die niet waargemaakt kunnen worden en waarvoor het werk niet is bedoeld. De rol die de jongerenwerker heeft, is een veelzijdige: hij/zij dient preventieve en vormende activiteiten te ontwikkelen in accommodaties. Daarnaast dient de jongerenwerker zich te profileren als een vertrouwenspersoon en mediator tussen jongeren, buurtbewoners en instellingen zoals politie en scholen met als doel (risico)jongeren beter te begeleiden. De werkers dienen oog te hebben voor de sociale context waarbij samen met de gemeente en andere betrokkenen vraaggericht en preventief gewerkt dient te worden. Hiervoor moet de jongerenwerker inzicht hebben in de problemen die spelen en hier adequaat op inspelen waarbij hij/zij de overlegvormen en ingangen gebruikt die beschikbaar zijn.

Jeugd- en jongerenwerk in Teylingen

Het aanbod buiten de jongerencentra is voor de jeugd en jongeren in Teylingen voldoende. Er is een divers aanbod aan scouting, vakantieactiviteiten, knutselclubs en speeltuinen. Ouders en jeugd geven aan dat het vrije tijdsaanbod over het algemeen toereikend is. Die activiteiten die niet in Teylingen beschikbaar zijn, kunnen in de buurgemeenten bezocht worden. Van kunst- en cultuuractiviteiten wordt aangegeven dat deze uitgebreider en meer divers aangeboden zouden moeten worden. Naast dat deelname aan kunst- en cultuuractiviteiten leerzaam, vormend en een ontwikkeling van talenten betekent, is het ook gewoon leuk om te doen. Kunst en cultuur komt landelijk en regionaal steeds meer in de picture: er komt meer geld beschikbaar waarmee regionaal projecten gestart worden. Muziekactiviteiten zijn voor de jeugd voldoende in Teylingen. De jeugd kan lid worden van verschillende verenigingen waar zij muziekonderwijs kan volgen. Begin 2009 staat een kunst- en cultuur nota gepland. In deze nota wordt het aanbod voor de jeugd meegenomen.

Binnen Teylingen bieden twee organisaties professionele jongerenwerk: Stichting Jong in Sassenheim en Factor Welzijn in Voorhout. In de twee geopende jongerencentra in Teylingen is totaal 83 uur professioneel jongerenwerk beschikbaar. In Sassenheim (Fascinus) 57 uur, ingevuld door twee jongerenwerkers (inclusief uren voor beheeraspecten) en 26 uur in Voorhout (@hok), door één jongerenwerker.

De taken van de jongerenwerker in Voorhout zijn accommodatiegericht: de prioriteit ligt bij het activiteitsaanbod in het jongerencentrum zelf. Het accent ligt bij activiteiten voor tieners omdat deze groep over twee jaar explosief groeit in Voorhout. Het aanbod is groeiende en de bezoekersaantallen stijgen. Door de samenwerking met de BSO in Voorhout neemt de toeloop naar @hok toe.

In Sassenheim is Stichting Jong actief voor de jeugd. Het jongerencentrum is alle middagen en avonden geopend met een divers aanbod aan activiteiten die meestal door de jeugd zelf worden georganiseerd. Het tienerwerk is het laatste half jaar zeer in ontwikkeling: er komen steeds meer tienervrijwilligers en de animo voor de activiteiten neemt toe. Door de jongerenwerkers wordt hier fors op ingezet: zo komen zij in contact met de doelgroep en kunnen eventuele (persoonlijke en groeps)problemen worden gesignaleerd, wordt geïnvesteerd in potentiële vrijwilligers voor de toekomst en sluit het activiteitsaanbod aan bij de vraag van de jeugd zelf. De jongerenwerkers van Stichting Jong hebben ook een ambulante taak: wekelijks spreken zij jeugdigen op straat en bij problemen zoeken zij de jeugdgroepen gericht op. De taak van de jongerenwerkers is om contact te leggen en het gesprek met belanghebbenden op gang te brengen en houden.

Op korte termijn worden twee nieuwe jongerenwerkers aangenomen in Teylingen die in Voorhout gesitueerd worden: een accommodatiegebonden jongerenwerker (verantwoordelijk voor het beheer van @hok en activiteiten voor de jeugd) en een ambulant jongerenwerker. Door de laatste moet adequaat gereageerd worden op de jongerenoverlast op straat in Voorhout en zonodig elders in Teylingen. De verwachting is dat door deze uitbreiding het professionele jongerenwerk een impuls krijgt.

In Warmond is jongerencentrum Generation niet geopend vanwege het ontbreken van voldoende draagvlak bij de bezoekers en bij vrijwilligers en het ontbreken van een bestuurlijk kader. De jongeren uit Warmond kunnen deelnemen aan de activiteiten van de jongerencentra in Voorhout en Sassenheim. Voor 2009 zijn geen financiële middelen beschikbaar gesteld voor het

jongerencentrum en de activiteiten. Hiermee is een hernieuwde openstelling van het jongerencentrum niet waarschijnlijk. Tot eind 2008 wordt in Generation door de jongerenwerkers van Fascinus een muziekproject georganiseerd voor overwegend Teylingse jongeren. Aan bandjes van jeugd tot 18 jaar wordt de mogelijkheid geboden om in Generation te oefenen. Onder leiding van de jongerenwerker worden zij verantwoordelijk gesteld voor het project zelf.

Jeugdparticipatie

Jeugdparticipatie is binnen overheden op alle niveaus een bekend begrip geworden. Met de komst van de WMO is het zelfs een verplichting. Jongereninformatie is een voorwaarde voor participatie. Om op te groeien tot mondige inwoners en volwaardig te kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven, is het noodzakelijk dat jeugdigen gemakkelijk toegang hebben tot informatie die voor hen hierbij relevant is.

Jeugdparticipatie in Teylingen

In Teylingen is de jeugdparticipatie onvoldoende ontwikkeld. Hier zijn nog winsten te behalen. De activiteiten binnen de jongerencentra worden zoveel mogelijk voor en door de jongeren georganiseerd. Dit betreft dan met name de inspraak op het gebied van activiteiten. Jeugdparticipatie bij gemeentelijke onderwerpen is minimaal georganiseerd. Goede voorbeelden van Teylingse jeugdparticipatie zijn de aanleg van de natuurspeeltuin in Voorhout, de geplande herinrichting van het terrein bij Fascinus in Sassenheim en de kindergemeenteraad. Bij deze laatste wordt door basisschoolleerlingen twee keer per jaar serieus gekeken welke maatschappelijk belangrijke projecten gefinancierd worden. De jeugd kan door de kindergemeenteraad op een speelse manier kennismaken met de gemeente, het politieke besluitvormingsproces en het voeren van debat. De Teylingse jeugd kan zich verder nog te weinig laten horen over zaken die hen aangaan.

Relevante beleidsnotities over het jeugdveld Vrije tijd zijn:

- Beleidsnota WMO;
- Handreiking speelvoorzieningen Teylingen 2007;
- Welzijnsprogramma 2008 en 2009;
- Welzijnsnota "Met andere ogen";
- Speelplaatsenplan.

5.4 Knelpunten

Sport

Het gebruik van de buitenvelden is overdag doordeweeks nog minimaal in Teylingen. Dit geldt ook voor het multifunctioneel gebruik van de sportkantine. Hierbij kan gedacht worden aan een combinatie met de opvang of het onderwijs. Samenwerking tussen de sportverenigingen en andere partijen zou geoptimaliseerd kunnen worden omdat voor alle partijen hier veel voordelen te behalen zijn. Deze mogelijkheden worden in de sportnota of in het onderzoek rond de combinatiefuncties (zie hoofdstuk 4) verder onderzocht en uitgewerkt.

Sport als bewegingsdoel alleen is niet voldoende. De pedagogische meerwaarde van sport voor de jeugd is meer dan alleen bewegen. Voorbeelden zijn de aanwezigheid van een pestprotocol of ouder/jeugdparticipatie. Daarnaast is sport ook een middel om maatschappelijke doelen te bereiken. Vanuit de gemeente is hier nog geen beleid op ontwikkeld of wordt dit onvoldoende gestimuleerd. In de sportnota wordt hier aandacht aan besteed.

De sportverenigingen hebben te maken met een terugloop van jeugdigen in de puberleeftijd. Vaak worden school, vrienden en werk als belangrijker ervaren dan de sportbeoefening. Daarnaast is het beeldscherm (TV of de computer) een serieuze concurrent. Als de jeugd eenmaal gesetteld is met werk, eigen woning en vrienden, wordt zij vaak wel weer lid van een sportvereniging. Verenigingen proberen de jeugd te binden aan de club door hen in te zetten als bijvoorbeeld een (betaalde) trainer. Op deze manier kan geld verdiend worden en kunnen ook nieuwe vaardigheden aangeleerd worden. Ook verplaatsen sommige sportbonden de competitie naar de zondag om zo de jeugd de gelegenheid te bieden te sporten én te werken. De gemeente heeft hierbij geen rol.

Jeugd- en jongerenwerk

Warmond vergrijst waardoor het draagvlak voor (jeugd)activiteiten minder wordt. Voorbeelden hiervan zijn Scouting Anaconda, de Brassband Warmond, de tafeltennisvereniging Steeds Vooruit en het professionele jongerenwerk. Het weinige draagvlak geldt niet alleen voor de

jeugddeelname aan de activiteiten, maar ook voor de bereidheid van mensen om bestuurlijke functies te vervullen of de organisatie op zich te nemen.

De gemeenteraad heeft besloten dat het geen taak van de gemeente is om verenigingen in stand te houden. De eigen inzet van vrijwilligers en een minimale jeugddeelname blijft voorwaarde voor de activiteiten. De gemeente kan de organisatie niet zelf ter hand nemen en voor bijvoorbeeld tien kinderen kun je geen vereniging blijven subsidiëren. Eventueel kan bekeken worden of een commercieel aanbod realiseerbaar en betaalbaar is voor de jeugd. Hierbij heeft de gemeente alleen een verwijfsfunctie naar eventuele locaties.

Daarnaast is de bereikbaarheid van activiteiten voor de Warmondse jeugd een aandachtspunt. Voor de jeugd tot 12 jaar is het wenselijk dat activiteiten in de eigen woonkern bereikbaar zijn: op veilige afstand, dicht bij huis, kan de jeugd deelnemen aan activiteiten. Voor de jeugd vanaf 12 jaar moet het mogelijk zijn om activiteiten in Sassenheim of Voorhout te bezoeken.

Uitgangspunt is dat wij iets willen betekenen voor de jeugd van Teylingen en daar hoort de Warmondse jeugd bij. Wat het open jeugd- en jongerenwerk betreft is er geen kernenbeleid.

Het jeugd- en jongerenwerk is op dit moment nog niet klaar voor de verwachte grote stijging tieners in de komende jaren. Er wordt wel al op geïnvesteerd door het aanbod aan te passen en de jeugd zo mogelijk voor te bereiden op een eventuele vrijwilligersrol in de toekomst.

Stichting Jeugd en jongerenwerk Voorhout (SJJV) en Stichting Jong hebben oplopende exploitatietekorten. De subsidiemethodiek van 100% subsidie voor de salariskosten van de jongerenwerkers (voor Stichting Jong) en een vaste bijdrage per activiteit (€ 450,-) blijken onvoldoende te zijn om een volledige activiteitenprogrammering mogelijk te maken. De vaste kosten voor beheer, bands, beveiliging bij risicovolle activiteiten en energie blijken niet volledig gedekt te kunnen worden door de subsidie en eigen inkomsten. Een "promotie" van de bar is hierbij onwenselijk omdat alcoholmatiging een speerpunt is en het voor jeugd onder de 16 jaar verboden is. Dit vraagt van de gemeente en de beide organisaties een mogelijke herbezinning op de inhoud van de activiteiten en de wijze van subsidiëring.

Stichting Jong heeft ruimtetekort dat belemmerend werkt voor de organisatie van nieuwe activiteiten. Het jongerencentrum bestaat uit één grote ruimte met daarbij een voorruimte met bar. Hierdoor is het niet mogelijk om meerdere activiteiten op één avond te organiseren. Het is wellicht mogelijk om een combinatie te maken met Generation (als dislokatie) en @hok om zo meer activiteiten te organiseren.

Het open jeugd- en jongerenwerk in de jongerencentra wordt nu op verschillende manieren ingevuld en door verschillende organisaties uitgevoerd: door professionele jongerenwerkers en door vrijwilligers met meer of mindere ondersteuning van een jongerenwerker. Hierdoor worden nu aspecten als beheer, minder financiële dekkingsmogelijkheden door tegenvallende barinkomsten of inzet van vrijwilligers als belemmerend ervaren voor de activiteiten. De gemeentelijk fusie, de jeugd op straat en de jeugdoverlast, maakt dat nieuw beleid over het professionele jeugd- en jongerenwerk noodzakelijk is: het jeugd- en jongerenwerk moet in de toekomst anders ingezet worden om een passend, preventief en vormend aanbod voor de jeugd in de leeftijd 10/12 -23 jaar te kunnen aanbieden en tegelijkertijd adequaat te kunnen reageren op signalen van politie, gemeente en het jongerenwerk zelf.

Zonder een waardeoordeel te geven over de kwaliteit van de activiteiten of organisaties, hebben wij de wens om het professionele jeugd- en jongerenwerk eenduidig in te zetten, te regisseren en te financieren. Een eenduidige visie en uitvoering is wenselijk. In Teylingen zou over een aantal jaren één professionele welzijnsorganisatie voor de jeugd en jongeren beschikbaar moeten zijn, die met de gemeente een visie deelt wat voor de jeugd in Teylingen georganiseerd en ingezet moet worden. Een professionele organisatie zal meer kosten, maar kwalitatief goed en effectiever uitvoerbaar en inzetbaar jongerenwerk is dat waard. In deze nieuwe setting zijn de jongerenwerkers in dienst van deze grote organisatie en worden eenduidig aangestuurd. De activiteiten worden georganiseerd in het jongerencentrum waar beheersmatige mogelijkheden zijn of kansen liggen. Voor de jeugd vanaf 12 jaar vervalt zo de vanzelfsprekendheid om een activiteit alleen in de eigen woonkern te bezoeken. De taken van de jongerenwerker worden:

- de jeugd ondersteunen bij de organisatie van activiteiten om zo nieuwe vaardigheden eigen te maken;
- activiteiten organiseren ten behoeve van een vastgesteld doel;
- vroegsignalering van problemen/knelpunten bij de jeugd;

- outreachend naar de jeugd bij de functie van een ambulant jongerenwerker;
- de gemeente van inhoudelijke informatie voorzien die bijdraagt aan een goed jeugdbeleid met de juiste instrumenten.

De jongerenwerkers worden in de toekomst 100% gesubsidieerd opdat zij niet afhankelijk zijn van barinkomsten voor de uitvoering van hun taak. Zij ontvangen een werkbudget om de uitvoering van hun taak en de organisatie van activiteiten mogelijk te maken. De beheersmatige kosten voor de instandhouding van de jongerencentra worden apart gesubsidieerd omdat dit los zou moeten staan van de eigenlijke activiteiten en taak/rol van de jongerenwerkers.

Naast het door de jongerenwerkers geïnitieerde aanbod, blijft een aanbod aanwezig welke niet door de jongerenwerkers wordt georganiseerd maar wel door ons wordt gesubsidieerd. De uitvoering ligt bij de vrijwilligers (vaak jongeren) met in meer of mindere mate ondersteuning van volwassenen of jongerenwerkers. Dit zijn activiteiten die bijdragen aan de visie op het jeugd- en jongerenwerk waarbij:

- de activiteiten inhoudelijk aansluiten op de speerpunten van het beleid;
- de activiteiten draagvlak hebben onder jongeren;
- de activiteiten een bepaalde frequentie hebben;
- hobbyachtige activiteiten niet voor subsidie in aanmerking komen.

Hierbij moeten de aspecten als draagvlakcriterium en profijtbeginsel niet uit het oog verloren worden. De kosten voor jongerenactiviteiten blijken hoog te zijn en vormen een bottleneck voor de organisaties. Voorbeelden zijn de risicovolle activiteiten die soms georganiseerd worden waar beveiliging nodig is of de hoge kosten van bands of groepen. De vraag is of deze activiteiten door de gemeente gefinancierd moeten worden louter omdat hier de vraag van de jeugd ligt. De activiteiten moeten daarnaast ook passen in de zes beleidsprogramma's die in het nieuwe welzijnsbeleid zijn geformuleerd:

1. Het bevorderen van de leefbaarheid in Teylingen;
2. Het bevorderen van actieve participatie en sociale cohesie;
3. Het bevorderen van de gezondheid;
4. Het bieden van ondersteuning, diensten en voorzieningen;
5. Het regisseren van een preventief jeugdbeleid;
6. Het (regionaal) zorgen voor maatschappelijke opvang.

Er is behoefte aan BSO voor de groep 12-14 jarigen. Tot 12 jaar wordt de jeugd opgevangen door de BSO, maar daarna niet meer. Als beide ouders werken is opvang soms toch gewenst. Hiervoor is wellicht een samenwerking tussen onder andere het jongerenwerk en de Buitenschoolse opvang een mogelijkheid die verder uitgediept kan worden. In Voorhout zijn hiervoor al stappen gezet. BSO 12-14 is een zinvolle voorziening, maar moeilijk te financieren omdat er geen belastingvoordeel voor ouders aan zit. Het jongerenwerk kan voor 12+ op de middagen een betekenis krijgen.

Buitenruimten

Het huidige ongeschreven beleid is afgestemd op de financiële kaders van de gemeente Teylingen. Sinds 1998 worden speelterreinen onderhouden aan de hand van het geldende Attractie- Bouwbesluit speelvoorzieningen. Tot op dit moment heeft dit voor Voorhout, Sassenheim en Warmond geleid tot een wisselende invulling van de speelvoorziening. De reden van de handreiking is dat regelmatig speeltoestellen en speelterreinen vervangen en ingericht moeten worden en hiervoor beleid noodzakelijk is. Eind dit jaar moet het speelbeleid geactualiseerd zijn met de nota Speelplaatsen.

**ALS WE NOU EENS
DE KINDEREN
DE STRAAT GEVEN
EN DE AUTO'S IN
HET SPEELTUNTJE
PROPPEN**

Loeje

POSTBUS 1045 MET BA ARNHEM

Bij het ontwerp van speelvoorzieningen draait het niet alleen om het inrichten van de openbare ruimte door middel van speeltoestellen en andere attributen. Het gaat namelijk ook om het scheppen en behouden van sociale randvoorwaarden die voor een passend gebruik kunnen instaan. Inzicht in de actuele behoeften en wensen van kinderen en jongeren evenals de opvoeders is hier van belang.

Het blijkt dat volgens de VROM-norm er een fors tekort is aan formele speelterreinen in alle drie de kernen, met name in Sassenheim. Voor de kern Voorhout geldt dat de informele speelplekken ver buiten de woonkern liggen en dat de concentratie van kinderen in de nieuwbouwwijken hoger is dan in de andere kernen. In Voorhout wordt door bewoners en door het onderzoek van Verwey-Jonker instituut (gepubliceerd in het dagblad Trouw, van zaterdag 25 februari 2006) aangegeven dat behoefte is aan extra speelruimte.

Jeugdparticipatie

Zoals eerder vermeld is de jeugdparticipatie in Teylingen nog onvoldoende ontwikkeld. Dit verdient de komende jaren de aandacht. Hiervoor moeten projecten gestart worden door bijvoorbeeld het professionele jongerenwerk. Hiervan zijn goede regionale en landelijke voorbeelden.

5.5 Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?

Binnen dit jeugdveld Vrije Tijd willen we het volgende bereiken:

- Er zijn voldoende, goede en op de leeftijd afgestemde sport- en speelvoorzieningen;
- Speelruimte is een belangrijk en integraal onderdeel bij de bestemmingsplannen waarbij zorg en aandacht is voor de verschillende leeftijdscategorieën binnen de jeugd;
- De jeugd doet mee aan buitenschoolse (sport) activiteiten die bijdragen aan hun ontwikkeling;
- De jeugd tot 12 jaar kan voor het open jeugd- en jongerenwerk aanspraak maken op een activiteiten aanbod binnen de eigen woonkern, voor de jeugd vanaf 12 jaar is een aanbod in Teylingen beschikbaar;
- Het professionele jongerenwerk draagt bij aan de ontwikkeling van de jeugd door toegankelijke en op de vraag afgestemde activiteiten waarbij de jeugd een actief aandeel heeft en mede verantwoordelijkheid krijgt;
- De jeugd wordt betrokken bij de besluitvorming rond onderwerpen die haar aangaat.

Hier gaan we het volgende voor doen:

- Subsidies verstrekken voor de voorzieningen op het gebied van cultuur, sport, etc.;
- Sportnota opstellen waarin de jeugd een duidelijke plek krijgt;
- Kunst en cultuurnota opstellen waarin de jeugd een duidelijke plek krijgt;
- Kwalitatief goede speelvoorzieningen plaatsen met een evenwichtige verspreiding over de gemeente;
- Aanpassen speelplaatsen aan behoefte en leeftijdsgroepen door het speelplaatsenplan uit te voeren;
- Aandacht besteden aan de subsidiering van het open jeugd- en jongerenwerk na vaststelling van het nieuwe welzijnsbeleid;
- Er wordt toegewerkt naar de onderbrenging in één welzijnsorganisatie voor het professionele jeugd- en jongerenwerk in Teylingen;
- Er wordt een subsidiemethodiek ontwikkeld die recht doet aan de diversiteit van het jeugd- en jongerenwerk in de jongerencentra en de gemeentelijke beleidsdoelen;
- BSO-12+ onderzoeken in de jongerencentra;
- Jeugdparticipatie structureel maken;
- Plan maken voor de invulling van de combinatiefunctie.

5.6 Conclusie

Alle kinderen moeten aanspraak kunnen maken op mogelijkheden om hun vrije tijd naar hun eigen interesse, behoeften en talenten invulling te geven. De jeugdigen tot 12 jaar zo veel mogelijk in hun eigen woonkern, de oudere jeugd kan dit ook afnemen in de andere woonkernen of in andere gemeenten. Zij worden in staat geacht om dit zelf te kunnen ondernemen. Wij hebben geen wettelijke taken gekregen bij het jeugdveld Vrije Tijd. Veel wordt overgelaten aan het particuliere initiatief. Wij nemen wel een faciliterende rol door het geven van subsidie of het beschikbaar stellen van locaties. Van ons wordt verwacht beleidsmatige keuzes te maken om de ontplooiingskansen van de jeugd kwalitatief en kwantitatief te vergroten.

Het sportaanbod in Teylingen is toereikend en wordt door 90% van de jeugd beoefend. In de sportnota wordt ingegaan op het sportbeleid ten aanzien van de jeugd. Ouders en jeugd geven aan dat het vrijetijdsaanbod in Teylingen over het algemeen toereikend is. De jeugdparticipatie moet in Teylingen structureel gemaakt worden; hier is nog veel winst te behalen.

Hoofdstuk 6 Veiligheid

6.1 Inleiding

Veilig leven en wonen moet normaal zijn in Teylingen. De jeugd moet veilig kunnen opgroeien. Dit betekent de veiligheid binnen de eigen thuisomgeving, op straat en binnen de voorzieningen.

Bij veiligheid gaat het niet alleen over criminaliteit of de fysieke veiligheid, maar ook hoe de sociale leefomgeving eruit ziet en functioneert. Voor de jeugdnota zijn de volgende onderwerpen relevant:

- Verkeersveiligheid;
- Veiligheid op school;
- Openbare orde en veiligheid;
- Sociale veiligheid.

Wij hebben geen taak bij de veiligheid op school.

Maar omdat de jeugd hier een groot deel van hun tijd doorbrengt, wordt dit aspect wel kort aangestipt. De veiligheid van de jeugd in het kader van de

bescherming tegen belemmeringen in de ontwikkeling, is besproken in hoofdstuk 3 Opvoeden en beschermen. De bescherming tegen alcohol en drugs is besproken in hoofdstuk 4 Gezondheid.

Onder sociale veiligheid wordt verstaan de bescherming of het zich beschermd voelen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt van de kant van menselijk handelen in de openbare ruimte.

Een belangrijk element bij het jeugdveld Veiligheid is dat de jeugd in die geboden veiligheid wel de ruimte moet krijgen om te kunnen ervaren/experimenteren en (zichzelf) te ontdekken. Natuurlijk binnen de grenzen die gesteld worden. De jeugd moet zich door schade en schande kunnen ontwikkelen door de risico's die aanwezig zijn ook daadwerkelijk te leren kennen. Het is een utopie om te denken dat het overal goed zal gaan.

6.2 Taak van de gemeente

Wij hebben de regierol in de integrale veiligheid. Zo dient de gemeente de veiligheid op straat te bevorderen, zodat kinderen buiten veilig kunnen spelen en zich zo veilig mogelijk in het verkeer kunnen bewegen. Daarnaast hebben wij de taak om de openbare orde te handhaven. Jongeren worden aangesproken op hun gedrag en worden in de gaten gehouden bij overlast. Bij grensoverschrijdend gedrag wordt ingegrepen. Wij hebben een wettelijke taak gekregen voor de veiligheidsaspecten van speelvoorzieningen door het Attractiebesluit.

6.3 Ontwikkelingen en huidige situatie in Teylingen

Verkeersveiligheid

Sinds de jaren '90 richten de gemeenten de openbare ruimten in volgens het principe van Duurzaam Veilig. Dit zijn allerlei maatregelen en regels die de openbare ruimte leefbaar en veilig moet maken.

Verkeersveiligheid in Teylingen

Wij gaan in 2009 een nieuw gemeentelijk verkeers- en vervoerplan (GVVP) opstellen. Daarin worden verkeersknelpunten geïnterpreteerd en worden oplossingen aangedragen. Deze oplossingen moeten voldoen aan het principe van Duurzaam Veilig. Voor de totstandkoming van dit plan wordt een klankbordgroep samengesteld waarin ouders, scholen, bedrijven en instellingen vertegenwoordigd zijn. Door ouders en de jeugd zijn verschillende plekken aangewezen die zij als onveilig, onoverzichtelijk of gevaarlijk ervaren. Deze plekken worden onderzocht en waar mogelijk verbeterd en zonodig ook opgenomen in het GVVP.

Wij faciliteren en ondersteunen diverse verkeer educatieprojecten zoals het Schoolthuisroute-project en het verkeersexamen op de basisscholen.

Veiligheid op school

Een veilige school is een plek waar leerlingen, ouders en onderwijspersoneel zich veilig voelen. Een veilig schoolklimaat is een noodzakelijke voorwaarde voor goed onderwijs. Problemen als pesten, discriminatie en seksuele intimidatie verdienen daarom de volle aandacht. Daarnaast is een schoon en goed onderhouden schoolgebouw van belang. Voor ouders en leerlingen is het belangrijk te weten wat de school aan veiligheid doet. Elke onderwijsinstelling moet bijvoorbeeld

beschikken over een vertrouwenspersoon en een klachtenregeling. De primaire verantwoordelijkheid voor het bevorderen van een veilige school ligt bij de scholen zelf. Het ministerie van OCW investeert per jaar 90 miljoen euro in het realiseren van een veilig schoolklimaat door bijvoorbeeld extra geld voor schoolbegeleiding, een sluitend netwerk rond de school en voor Reboundvoorzieningen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor onderhoud van de schoolgebouwen. De rol die de scholen hebben bij het signaleren van problemen van de jeugd is beschreven in hoofdstuk 3.

Veiligheid op school in Teylingen

Vanuit de gesprekken met de scholen komen geen signalen naar voren waaruit blijkt dat de scholen als onveilig worden ervaren en dat hiervoor maatregelen noodzakelijk zijn. Als dit wel speelt, zijn wij bereid om gezamenlijk naar een oplossing te zoeken.

De politie en de voortgezet onderwijsinstellingen hebben in 2006 een samenwerkingsovereenkomst ondertekend waarin afspraken gemaakt worden over het verbeteren van de veiligheid op school. De afspraken in het kader van dit Handelingsprotocol tussen scholen en politie zijn te onderscheiden in een aantal categorieën: Aanwezigheid, voorlichting, maatschappelijke verantwoordelijkheid, handhaving. De uitwerking van dit convenant verloopt niet helemaal naar tevredenheid van de partners.

Openbare orde en veiligheid.

De openbare orde en veiligheid op straat is een landelijk vraagstuk die de laatste tijd veel aandacht vraagt en krijgt. Met name het jongerenoverlast is hierbij een belangrijk onderwerp en voor deze jeugdnota relevant. Jongerenoverlast is iets van alle tijden, maar staat de laatste jaren in het middelpunt van publieke en politieke belangstelling. Het probleem vindt niet alleen plaats in de grote steden en de oude vooroorlogse wijken, steeds vaker wordt jongerenoverlast een thema waar ook middelgrote en kleine gemeenten mee aan de slag moeten. Het kabinet gaat gemeenten en lokale organisaties ondersteunen bij het tegengaan van overlast. Het kabinet wil de burgemeesters nieuwe bevoegdheden geven. Zij is van mening dat het terugbrengen van overlast en verloedering een multidisciplinaire, persoonsgerichte aanpak vereist met een regierol voor gemeenten. Op gemeentelijk niveau zit immers de meeste kennis van de problematiek en de kracht om de zaken gezamenlijk aan te pakken. Er worden eventuele nieuwe instrumenten onderzocht om dit probleem aan te pakken, zoals bijvoorbeeld het instellen van een avondklok voor notoire probleemjongeren.

Openbare orde en veiligheid in Teylingen

Hangen op straat door jongeren mag. Het maakt onderdeel uit van hun wereld en de jeugdcultuur geeft hen de mogelijkheid om leeftijdsgenoten te ontmoeten. Hangen mag, zolang maar bepaalde regels in acht worden genomen. Dit betekent dat hangen waarbij overlast ontstaat voor anderen, in Teylingen niet wordt geaccepteerd en dus wordt aangepakt. Bij overlast op straat wordt over drie soorten overlast gesproken: hinder, last en overlast. Hinder is onwenselijk maar eigenlijk een verantwoordelijkheid van de veroorzaker en degene die de hinder ondervindt. Hierbij is het hebben van begrip van wijkbewoners voor 'hangen' door jongeren een voorwaarde. Vanaf last kunnen de gemeente en de partners uit het veld bijdragen aan een oplossing om zo te voorkomen dat de situatie uit de hand loopt en mogelijk de criminele kant opgaat. Het is duidelijk geworden dat het voor de jeugd en ouderen moeilijk is om met elkaar in gesprek te raken om de wederzijdse ongenoegens te uiten en bespreekbaar te maken. Hier ligt wellicht in de nabije toekomst een taak voor de gemeente om het voor beide partijen mogelijk te maken samen gebruik te maken van de buitenruimte.

Vanuit het Overleg jeugd in de buitenruimte wordt periodiek overleg gevoerd tussen de politie, de gemeente en het jongerenwerk. In Teylingen worden zo alle (overlastgevende) hangplekken in kaart gebracht en wordt in beeld gebracht wie de jongeren zijn. Wij willen problemen door en van jeugd daadkrachtig bestrijden, niet alleen om de overlast terug te dringen maar vooral ook om aan de jongeren die dat nodig hebben een beter toekomstperspectief te bieden. Als blijkt dat de problematiek ook specifiek en persoonsgebonden is, waardoor tevens een individuele benadering deel moet uitmaken van de uitvoering ten aanzien van deze jongeren, worden de jongeren ingebracht in het Signaleringsoverleg jeugd. Binnen het Signaleringsoverleg krijgt deze

individualiteit een plaats (zie hoofdstuk 5). Gezamenlijk realiseren we zo aan de hand van acties een sluitende aanpak op het gebied van jeugd, veiligheid en overlast.

Door Stichting Jong wordt elk jaar in samenwerking met de politie en de gemeente een Oud & Nieuwfeest georganiseerd bij Fascinus. Dit heeft de laatste jaren geresulteerd in een vermindering van overlast in Sassenheim tijdens de nieuwjaarsviering.

Wij werken eraan om de kleine criminaliteit onder jongeren te verminderen. Er wordt samengewerkt met Bureau Halt. Met regiogemeenten wordt samengewerkt om de overlast in het weekend aan te pakken. De aanpak tegen de overlast die veroorzaakt wordt door de "doortrekkende jeugd" van en naar Noordwijk is hiervan een voorbeeld. In de Programmabegroting is als doel gesteld in 2009 10% minder overlast op uitgaanslocaties te realiseren. Daarnaast moet de overlast van dronken jeugd ten opzichte van 2009 gedaald zijn.

Jongeren tussen de 12 en 18 jaar die voor het eerst voor een klein vergrijp zijn aangehouden worden door de politie doorverwezen naar Bureau Halt. Kinderen jonger dan 12 krijgen via hun ouders de Stop-reactie aangeboden.

Gerealiseerde Halt afdoeningen (12 tot 18 jaar)	2007	2006
Totaal aantal	53	41
Aantal meisjes	6	2
Aantal jongens	47	39
Gerealiseerde Stop-reacties (tot 12 jaar)	2007	2006
Totaal aantal	2	1
Aantal meisjes	0	0
Aantal jongens	2	1

Tabel 4: Gerealiseerde Halt-afdoeningen en STOP-reacties 2006-2007. Bron: Bureau HALT ZHN

Aantal gerealiseerde zaken naar delict	2007	2006
Winkeldiefstal	12	5
Graffiti	3	2
Baldadigheid	4	13
Vernieling	5	5
Vuurwerk	38	20
Brandstichting	0	8
Overig (openbaar vervoer)	3	2

Tabel 5: aantal gerealiseerde zaken naar delict in Teylingen 2006-2007. Bron: Bureau Halt ZHN

Sociale Veiligheid

Er bestaan bij de politie en de gemeente vermoedens van het bestaan van rechts-extremistische denkbeelden en ideeën. Het is nog onduidelijk of, hoeveel en op welke manier de jeugd hierbij betrokken is. Duidelijk is wel dat eventuele betrokkenheid van jeugd niet wenselijk is en voorkomen moet worden. De jeugd is kwetsbaar en staat open voor hun gelijken (de zogenaamde "peergroep"). Sociale veiligheid is ook het weerbaarder maken van de jeugd op het mentale vlak om negatieve invloeden te kunnen weerstaan.

Relevante beleidsnotities over het jeugdveld Veiligheid zijn:

- Coffeeshopbeleid (eind 2008);
- Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (2008);
- Integrale Veiligheidsnota;
- Gemeentelijk Verkeers- en VervoerPlan (januari 2010).

6.4 Knelpunten

Verkeersveiligheid

De gevaarlijke verkeerspunten die ouders en de jeugd hebben aangegeven worden onderzocht en waar mogelijk verbeterd en zonodig ook opgenomen in het GVVP.

Openbare orde en veiligheid.

Er zijn in Teylingen groepjes jongeren die een deel van hun vrije tijd op straat doorbrengen

zonder ogenschijnlijk doel. Voor henzelf is het vaak een sociaal gebeuren, buitenstaanders ervaren de groepjes nogal eens als bedreigend of intimiderend. Soms is sprake van directe overlast voor buurtbewoners, winkelpersoneel, voorbijgangers of jongere kinderen. In 2008 zijn tot nu toe zeven (overlastgevende) hangplekken geregistreerd, waar in wisselende mate gebruik van wordt gemaakt. Hanggroepen wisselen voortdurend van grootte en samenstelling, hoeveel hanggroepen er precies zijn is daardoor moeilijk vast te stellen. Met name in de woonkern Voorhout is veel (geluids)overlast van de jeugd op straat en vernielingen. Vooral het Oosthoutpark heeft hieronder te lijden net als het sport- en recreatiepark Elsgeest en het fietstunneltje aan het Rietpad. Door de aanstelling van de ambulante jongerenwerker op korte termijn denken wij een impuls te kunnen geven aan de aanpak van jongerenoverlast op straat.

De jongere jeugd tot 12 jaar geeft in de gesprekken aan zich onveilig te voelen door de "hangjeugd"; de oudere jeugd welke op straat verblijft. Zij worden onheus bejegend, weggejaagd van speelplekken of gepest. Zij geven aan dat dit hen soms tegenhoudt om op straat te spelen. Dit is een onderwerp die aandacht blijft vragen en moet meegenomen worden in de aanpak van jeugdoverlast op straat. Omdat de jeugd tot 12 jaar niet, zoals volwassenen, zelf met de gemeente of politie contact opneemt om de overlast te melden, kan het jongerenwerk hier een actief aandeel bij aannemen om hiervoor vervolgens vanuit het overleg jeugd in de buitenruimte iets te kunnen betekenen.

6.5 Wat willen we bereiken voor de jeugd in Teylingen?

Binnen het jeugdveld Veiligheid willen we het volgende bereiken:

- Veilige schoolroutes;
- We streven naar veilige buitenruimten, verkeersveiligheid en een veilig sociaal klimaat om in op te groeien;
- Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit wordt gezamenlijk met politie en het jongerenwerk opgepakt en zoveel mogelijk voorkomen of teruggedrongen;
- Overlastveroorzakende jeugd en criminele jeugd wordt vroegtijdig gesignaleerd. Zo wordt voorkomen dat zij (verder) afglijden.

Hier gaan we het volgende voor doen:

- Onveilige schoolroutes verbeteren;
- Zicht hebben op de jongeren (problematiek), zowel op groepen als op het individu;
- Het ambulante jongerenwerk inzetten op overlastsignalen van de jeugd;
- Het Overleg jeugd in de buitenruimte en daarmee de samenwerking tussen gemeente, jongerenwerk en politie in stand houden en verder ontwikkelen;
- Een multidisciplinaire en groepsgerichte aanpak toepassen met daarbij ook aandacht voor het individu.

6.6 Conclusie

Wij gaan in 2009 een nieuw gemeentelijk verkeers- en vervoerplan (GVVP) opstellen. Daarin worden verkeersknelpunten geïnventariseerd en worden oplossingen aangedragen. Door ouders en de jeugd zijn verschillende plekken aangewezen die zij als onveilig, onoverzichtelijk of gevaarlijk ervaren. Deze plekken worden onderzocht en waar mogelijk verbeterd en zonodig ook opgenomen in het GVVP.

Veiligheid op school is primair een taak van de onderwijsinstellingen zelf. Wij hebben hierbij geen directe taak.

Het aspect openbare orde en veiligheid in relatie tot de overlast van jeugd op straat heeft in Teylingen de aandacht. Er wordt veel overlast door jongeren ervaren, met name in Voorhout. Hangen op straat door jeugdigen mag op voorwaarde dat hieraan door anderen geen overlast wordt ervaren. Hangen maakt namelijk onderdeel uit van de jeugdcultuur. Als wél overlast wordt ervaren, wordt hierop gezamenlijk door politie, gemeente en jongerenwerk ingezet. De verwachting is dat door de aanstelling van de ambulante jongerenwerker de aanpak tegen jongerenoverlast op straat een impuls krijgt waardoor hierop adequater ingezet kan worden. In het kader van de sociale veiligheid wordt getracht de jeugd weerbaarder te maken tegen slechte invloeden van anderen.

Hoofdstuk 7 Wonen

7.1 Inleiding

Het onderwerp Wonen is voor de jeugd van 0-18 jaar met name van belang als veilige woonsituatie waar zij een groot deel doorbrengt. De gezinssituatie is van grote waarde en de basis voor een goede ontwikkeling. Deze aspecten zijn in de eerdere hoofdstukken besproken. Daarbij is aangegeven welke taak, doelstellingen en actiepunten de gemeente heeft geformuleerd. Daarom wordt in dit Hoofdstuk 7 Wonen, alleen de jong volwassene van 18 tot 23 jaar als doelgroep besproken.

7.2 Taak van de gemeente

In de Woonvisie Teylingen - een kijk op het wonen in Sassenheim, Voorhout en Warmond voor de periode 2008-2020 - zijn jongeren en hun woonbehoeften benoemd als beleidsdoelstelling. Op grond daarvan wil Teylingen de volgende instrumenten inzetten:

- de starterslening de komende twee jaar continueren. Deze lening overbruggt het verschil tussen de aankoopkosten van de woning en het bedrag dat een huishouden maximaal kan lenen volgens de normen van de Nationale Hypotheek Garantie. De starterslening bedraagt maximaal € 50.000,-;
- goedkope en middeldure koopwoningen laten bouwen van voldoende kwaliteit;
- een aantal sociale huurwoningen verkopen in een MGE-constructie (Maatschappelijk Gebonden Eigendom). De woningcorporatie houdt het recht van eerste koop en krijgt meestal ook een deel van de opbrengst. Op deze manier kan ervoor gezorgd worden dat een koopwoning min of meer op hetzelfde prijsniveau wordt aangeboden en voor de doelgroep starters behouden blijft.

7.3 Relevante beleidsnotities

Relevante beleidsnotities over Wonen zijn:

- De Toekomstvisie
- De Woonvisie Teylingen 2008-2020

7.4 Huidige situatie in Teylingen

Starters op de woningmarkt zijn (volgens de definitie van de Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2005) ingeschreven woningzoekenden die niet woonachtig zijn in een zelfstandige woonruimte in de regio Holland Rijnland.

Starters komen moeilijk aan bod. Zowel voor een sociale huurwoning (lange inschrijfduur nodig), een particulier huurwoning (kleine voorraad met meestal hoge huurprijzen) als een koopwoning (hoge kooprijzen) geldt dat hun kansen klein zijn en de drempel hoog is. Dit is een probleem in de hele Randstad en andere delen van Nederland.

De starters in Teylingen zoeken met name naar middeldure huurwoningen en goedkope koopwoningen.

7.5 Knelpunten

Voor de leefbaarheid en sociale cohesie in de wijk en gemeente is een diversiteit aan burgers van belang. Dit betekent dat ook jeugdigen hun bijdrage moeten leveren aan deze leefbaarheid.

Echter, voor jeugdigen (starters op de woning markt) is het moeilijk om een woning in Teylingen te vinden. Een belangrijk deel van het woonprobleem in Teylingen is dat er wel (sociale huur) woningen zijn maar dat deze slechts beperkt vrijkomen. Dit wordt veroorzaakt doordat enerzijds een grote groep huishoudens (qua inkomen) passend woont en dus weinig beweging vertoont. Anderzijds is er ook een grote groep huishoudens die te goedkoop woont. Op basis van hun inkomen zouden ze hogere woonlasten kunnen dragen. Voldoende doorstroming op de woningmarkt is een voorwaarde om te kunnen voorzien in de behoefte aan woningen voor jongeren.

In juli 2006 is in de regio Duin- en Bollenstreek een nieuw woonruimteverdeelsysteem geïntroduceerd (de Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2005). Eind 2007 is de werking van het regionale huisvestingsbeleid geëvalueerd. De evaluatie laat zien dat dit systeem voor de

Teylingse woningzoekende niet werkt. Naar aanleiding van de evaluatie zijn inmiddels maatregelen genomen om de gesignaleerde knelpunten op te lossen. Voor jonge woningzoekenden is de volgende wijziging doorgevoerd: met ingang van 1 augustus 2008 wordt 50% van de 20% gelabelde starterswoningen verdeeld onder jeugdige starters tot 26 jaar (regulier wordt al 20% van de vrijkomende woningen specifiek voor starters gelabeld).

7.6 Wat willen we bereiken voor de jong volwassene van 18 tot 23 jaar?

Binnen het jeugdveld Wonen willen we het volgende bereiken:

- Jongeren van 18-23 jaar zoveel mogelijk voorzien in hun behoefte aan woningen in Teylingen en de regio.

Hier gaan we het volgende voor doen:

- De starterslening de komende twee jaar continueren;
- De starterslening faciliteren door voorlichting te geven en door geld in het fonds voor startersleningen beschikbaar te houden;
- Goedkope en middeldure koopwoningen laten bouwen van voldoende kwaliteit;
- Een aantal sociale huurwoningen verkopen in een MGE-constructie (Maatschappelijk Gebonden Eigendom).

7.7 Conclusie

De gemeente Teylingen heeft de jongeren en hun woonbehoeften benoemd als beleidsdoelstelling in de Woonvisie Teylingen 2008-2020. Omdat het voor starters moeizaam is een woning in Teylingen te betrekken, worden verschillende instrumenten ingezet om dit te vergemakkelijken. Deze instrumenten zijn de starterslening, het bouwen van goedkope en middeldure koopwoningen van voldoende kwaliteit en een aantal sociale huurwoningen verkopen in een MGE-constructie. De regionale ontwikkelen rond het woonruimteverdeelsysteem worden gevolgd en zonodig worden maatregelen voorgesteld.

Hoofdstuk 8 Financiën

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de huidige ingezette middelen voor de jeugd weergegeven. Tevens wordt het nieuwe beleid geschetst uit de voorgaande hoofdstukken en welke financiële gevolgen dit heeft.

8.2 Ingezette middelen gemeentebegroting 2008

UITGAVEN	2008	Evt. opmerkingen	Herkomst
JEUGDVELD			
Opvoeden en beschermen			
EKD	0		Rijk
VIR	0		
CJG	0	De ontwikkeling van het Teylingse CJG start per 2009.	
JPP	24.047		Gemeentebegroting
ZATs 4-12	5.265		Gemeentebegroting
Opvoedcursussen	3.200		Gemeentebegroting
Opvoedbureau	23.869		Gemeentebegroting
Oudercursussen Valent	849		Gemeentebegroting
Stevig ouderschap	13.959		Gemeentebegroting
Prenatale groepsvoorlichting	0	€ 9.700 vanaf 2009	
Overig maatwerk (incl. ZATs 0-4)	26.659		
Gezondheid			
Alcoholplan	4.000	Komt ten laste van Lokaal Gez. Beleid	
RDOG	516.430	Voor de totale RDOG. Jeugd is niet uit te splitsen.	
JGZ	454.952		
Opvang, onderwijs, werk			
Peuterspeelzalen	264.020	Inclusief € 81.500 huurkosten	Gemeentebegroting
Onderwijsachterstandbeleid	50.277		Rijk
Onderwijsbegeleiding	123.567		Gemeentebegroting
Verbetering registratie en aanpak schoolverzuim	14.551		Gemeentebegroting
Museum en school en Muziekonderwijs	56.740		Gemeentebegroting
Platform Cultuureducatie VO	2.075		Gemeentebegroting
Zwemonderwijs	35.582		Gemeentebegroting
Jongerenloket	0	In 2008 betaald uit de RAS-gelden. € 15.336 in 2009	Gemeentebegroting
Maatschappelijke stages	47.391		
Vrije tijd			Gemeentebegroting
Programma Welzijn	277.164	Dit is exclusief de apart genoemde doeleinden en sport*	
Onderhoudsbijdragen buitenvelden	149.965	Vanaf 2009.	Gemeentebegroting
Speelplaatsenplan	200.000	Tot 2011 is jaarlijks € 200.000 beschikbaar.	

Veiligheid	0		
Wonen	0		
TOTAAL	<u>2.294.562</u>		
INKOMSTEN			
JEUGDVELD	2008	Evt. opmerkingen	Herkomst
Opvoeden en beschermen			
EKD, Verwijsindex	32.000		Rijk, algemene uitkering
Zorgnetwerken			Rijk, algemene uitkering
Ontwikkeling CJG	529.079		Rijk
Gezondheid			
Jeugdgezondheids deel	433.240		Rijk, brede doeluitkering jgz
Prenatale groepsvoorlichting		Maakt samen met Rsu-jgz onderdeel uit van de brede doeluitkering waardoor dit moeilijk is uit te splitsen.	
Opvang, onderwijs, werk			
Onderwijsachterstandbeleid	50.277		Gemeentebegroting
Vrije tijd	0		
Veiligheid	0		
Wonen	0		
Aandachtspunten:			
VSO-ZMOK	€55.413	Uitgave speciaal onderwijs vanaf 2009	
Combinatiefuncties	€146.836	Inkomsten eerste jaar. Gebruik en inzet onduidelijk.	
Stevig ouderschap plus	€ 6.983	Kosten vanaf 2009	

Tabel 6: huidige financiële middelen ten behoeve van de jeugd.

* zijnde subsidie voor: SJJV, Stichting Jong, Stichting Generation, Factor Welzijn, Scouting Boerhaave, Scouting Scojesa, scouting Tjarda, Scouting Anaconda, Speeltuinenverenigingen DVV, Bijdorp en Het Vossenhol, Kinderstad, Kindervakantieweken Warmond, Jeugdcircus Atleta, Jeugdnatuurwacht, Muziekverenigingen St Cecilia, Crescendo en St. Matthias, jeugdmuziektheater De Speelkring en de werkgroep Kunstmenu Warmond.

8.3 Nieuw beleid

In de jeugdnota "(Op)groeien in Teylingen 2009-2012" wordt een aantal actiepunten geformuleerd. Om enkelen uit te kunnen voeren is de beschikking over extra geld noodzakelijk.

Jeugdveld	Actie/voorstel	Kostenraming	Jaar
Opvang, onderwijs en werk	Onderzoek Rebound.	Geen extra middelen voor het onderzoek. Mogelijk wel voor de voorziening zelf.	2009-2012
	Combinatiefuncties	Ná het eerste jaar van uitvoering, moeten wij 60% zelf financieren: € 117.062,- voor 2010 en 2011 en € 183.665,- voor 2012. Uitgaande van het maximale aantal combinatiefunctie.	2011 en 2012
Opvoeden en beschermen	Home Start implementeren.	€ 11.000 per jaar. Uitgaande van de maximale kosten voor een periode van 4	2009-2012

		jaar bij een deelname van 4 gemeenten. Hierbij worden geen RAS-middelen ingezet. Dit kan wel mogelijk blijken waardoor de kosten voor de gemeente dalen. Onderzoek is nog noodzakelijk.	
	Gemeentelijke website geschikt maken voor ouders en jeugd	PM	2009-2012
Vrije tijd	Nieuwe subsidiëring jeugd- en jongerenwerk, beheer jongerencentra	€ 15.000,-- structurele verhoging van het welzijnsbudget vanaf 2010.	2010-2012
	Inzet structurele Jeugdparticipatie	€ 5.000,- nieuwe begrotingspost "Jeugdparticipatie"	2009-2012
	Stijging subsidies door toename jeugd(leden) in Teylingen. Dit heeft gevolgen voor de subsidie per jeugdlid, maar ook wellicht voor het jeugdaanbod in de andere jeugdvelden	Het subsidieplafond voor het programma Welzijn stijgt elk jaar middels het accres. Dit is opgenomen in de gemeentebegroting.	2009-2012
	Nieuwe Welzijnsstichting	PM	
Veiligheid	Ambulant jongerenwerk	De financiering van de aanstelling van de ambulant jongerenwerker is alleen voor 2009 gegarandeerd. € 50.000,- per jaar. Dit wordt opgenomen in het welzijnsbudget.	2010-2012

Tabel 7: nieuwe financiële middelen ten behoeve van de jeugd.

De PM-posten uit tabel 7 worden gedekt uit de huidige middelen of worden de komende jaren apart voorgelegd aan het college en eventueel de raad.

Het voorstel van Home Start vraagt een structurele verhoging van € 11.000,-.

De nieuwe subsidiëring van het jeugd en jongerenwerk vraagt een structurele verhoging van het welzijnsbudget van € 15.000,- vanaf 2010. Deze kosten nemen we mee in de kadernota 2010. 2009 wordt gebruikt als ontwikkeljaar voor dit onderwerp.

Voor de verbetering van de jeugdparticipatie in Teylingen wordt voorgesteld een nieuwe begrotingspost te maken voor € 5.000,- : "Jeugdparticipatie". Dit geld is voor de gehele organisatie beschikbaar om zo de jeugdparticipatie integraal inhoudelijk vorm kunnen geven.

De nieuw gevraagde budgetten voor Home Start en de Jeugdparticipatie worden voor het totale bedrag van € 16.000,- opgenomen in de voorjaarsrapportage 2009.

8.4 Conclusie

In dit hoofdstuk is inzicht gegeven in de financiële middelen voor de jeugd. Het is wenselijk nieuw budget vrij te maken voor de uitvoering van enkele geformuleerde actiepunten ter verbetering van het jeugdbeleid in de jaren 2009 tot en met 2012.

Literatuurlijst

Alle kansen voor alle kinderen, programma voor jeugd en gezin 2007-2012, programmaministerie
Beleidsplan WMO 2008-2012, gemeente Teylingen
Convenant Ketenaanpak, Holland Rijnland 2007
Gemeentelijk speelruimtebeleid, een praktische handleiding, PJ Partners december 2006
Jaarplan 2007/2008 Integrale veiligheid Teylingen, gemeente Teylingen
Jaarverslag 2006, Bureau HALT ZHN
Jeugd op koers, gemeente Katwijk augustus 1999
Nota Lokaal gezondheidsbeleid Gemeente Teylingen 2007-2011, gemeente Teylingen
Samen aan zet voor de jeugd, Ontwerp Beleidskader Jeugd 2009 – 2012, Provincie Zuid-Holland
'Sleutelkind kropt problemen op', Artikel Trouw, 28 juni 2008,
Sturingsadvies Deel 1, koersen op het kind, Projectgroep Operatie Jong, april 2006
Met andere ogen; nieuw welzijnbeleid voor de gemeente Teylingen, gemeente Teylingen 2008
Vrijwilligersbeleid 2008-2011 Teylings Goud, gemeente Teylingen
Welzijnsprogramma 2008, gemeente Teylingen
Woonvisie Teylingen, gemeente Teylingen

Websites

Combinatiefuncties www.combinatiefuncties.nl/
Combinatiefuncties (www.minocw.nl)
Gemeente Veere (www.veere-jeugd.nl)
Holland Rijnland (www.hollandrijnland.net)
Ministerie van VWS (www.minvws.nl)
PJ Partners (www.pjpartners.nl)
Programmaministerie Jeugd en Gezin (www.jeugdengezin.nl)
Provincie Zuid Holland (www.zuid-holland.nl)
VIR www.verwijsindex.nl